

KERKENBELEIDSPLAN WICHELEN

2025

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Verantwoording titelpagina

Sint-Gertrudiskerk te Wichelen (©DimiTalen)

Sint-Denijskerk te Serskampt (©Open churches)

Sint-Jans-Onthoofdingskerk te Schellebelle (©Yves Adams)

INHOUDSTAFEL

Inleiding en verantwoording parochiekerkenplan

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Jans-Onthoofdingskerk te Schellebelle

2.1.1. Identificatie

2.1.2. Beschrijving

- a) Cultuurhistorische waarde
- b) Bouwfysische toestand
- c) Architecturale mogelijkheden

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en zijn actuele functie

2.1.5. Financieel overzicht

2.2. Sint Denijskerk te Serskamp

2.2.1. Identificatie

2.2.2. Beschrijving

- a) Cultuurhistorische waarde
- b) Bouwfysische toestand
- c) Architecturale mogelijkheden

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en zijn actuele functie

2.2.5. Financieel overzicht

2.3. Sint Gertrudiskerk te Wichelen

2.3.1. Identificatie

2.3.2. Beschrijving

- d) Cultuurhistorische waarde
- e) Bouwfysische toestand
- f) Architecturale mogelijkheden

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en zijn actuele functie

2.3.5. Financieel overzicht

3. BEHEER KERKGEBOUWEN
4. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

4.1. Traject

- 4.1.1. Kerkenrondgang
- 4.1.2. Bevraging socio-culturele sector
- 4.1.3. Scholen

4.2. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

4.3. Plan van aanpak

- 4.3.1. Stuurgroep
- 4.3.2. Creëren van draagvlak
- 4.3.3. Instandhouding van de gebouwen en hun collectie

5. BESLUIT
6. BIJLAGEN

Inleiding en verantwoording parochiekerkenplan

De vereiste van een gemeentelijk parochiekerkenplan werd aangekondigd in de conceptnota 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk' (2011) van minister G. Bourgeois. In zijn nota dringt de minister aan op de uitwerking van een langetermijnvisie op de toekomst van de parochiekerken. De in het meerjarenplan vastgelegde keuzen (zoals: onderhoud, investeringen) in verband met de kerkgebouwen moeten gebaseerd zijn op een "strategische visie op de toekomst van de parochiekerken op het grondgebied van de gemeente" (conceptnota 3.1).

De drie Wichelse parochiekerken zijn als monument beschermd. Om te vermijden dat de problematiek van de toekomst van de parochiekerken te gefragmenteerd zou worden aangepakt, kondigde de minister aan dat hij bijkomende voorwaarden wenste in te bouwen voor het verkrijgen van subsidies voor onderhouds- of restauratiepremies voor beschermde en niet-beschermde gebouwen van de eredienst. Er moet rekening gehouden worden met het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het onroerend erfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit besluit bepaalde in art. 11.2.11 dat *een verhoogde erfgoedpremie van 80% wordt toegekend voor het beheer van of voor werkzaamheden of diensten aan of in beschermde monumenten die bestemd zijn voor een erkende eredienst op voorwaarde dat er een actueel kerkenbeleidsplan bestaat op het grondgebied van de gemeente*. Dit gewijzigde erfgoeddecreet trad in werking op 01 januari 2015. Voor dossiers die ingediend werden voor 01 januari 2015 blijft het vroegere restauratiepremiebesluit (BVR 14 december 2001) van toepassing. Op 1 januari 2017 is het erfgoedbesluit evenwel opnieuw gewijzigd. Dit houdt in dat voor dossiers ingediend voor 1 januari 2015 die ontvankelijk werden verklaard, maar waarvoor de premie nog niet werd vastgelegd, er een goedgekeurd gemeentelijk kerkenbeleidsplan moet zijn om nog in aanmerking te komen voor de premies zoals bepaald in het oude restauratiepremiebesluit (BVR 14 december 2001). Zowel voor de kerk van Schellebelle als de kerk van Serskamp werd een restauratiedossier ingediend voor 31 december 2014 waardoor de vroegere restauratiepremieregeling van toepassing blijft.

Wijziging in werking vanaf 01/01/2017 - Art 12.3.12

De aanvragen van een premie overeenkomstig het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg en het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium die bij het agentschap per beveiligde zending ter kennis werden gebracht voor de inwerkingtreding van hoofdstuk 10, afdeling 2, worden afgehandeld overeenkomstig de regels die golden voorafgaand aan die datum met uitzondering van de kwaliteitseisen voor de uitvoering van de beheersmaatregelen, werkzaamheden en diensten. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de kwaliteitseisen. Voor de in het eerste lid vermelde aanvragen voor een premie voor beschermde monumenten die bestemd zijn voor een erkende eredienst kan geen premie worden toegekend zolang er geen actueel kerkenbeleidsplan aan het agentschap is bezorgd.

Als het agentschap op 1 oktober 2017 geen kennis heeft genomen van een actueel kerkenbeleidsplan, moet een nieuwe premieaanvraag overeenkomstig artikel 10.2.1 worden ingediend.

Er was duidelijk een noodzaak om een gemeentelijk kerkenplan of kerkenbeleidsplan op te stellen.

Het gemeentelijk kerkenbeleidsplan is een visienota en lange termijnvisie voor de toekomst van de kerkgebouwen op het grondgebied van de gemeente. Volgens het gewijzigde erfgoeddecreet dat met ingang van 01 januari 2017 in werking trad, wordt een kerkenbeleidsplan als volgt omschreven:

31°/1 kerkenbeleidsplan: een schriftelijk document dat eerst door het representatief orgaan van de betrokken eredienst en vervolgens door de gemeente- of de provincieraad werd goedgekeurd en dat een lokaal gedragen langetermijnvisie biedt voor alle gebouwen die bestemd zijn voor die betrokken eredienst op het grondgebied van de gemeente of provincie. De langetermijnvisie moet minimaal volgende basisgegevens bevatten: a) een beschrijving van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst, met onder meer hun cultuurhistorische waarde, hun architecturale mogelijkheden, hun bouwfysische toestand; b) de situering van elk gebouw bestemd voor de eredienst in zijn ruimtelijke omgeving; c) een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst en d) een onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van de betrokken gebouwen, inclusief een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht;

Wijziging premiereregeling vanaf 01 januari 2025

Vanaf 1 januari 2025, besluit Vlaamse regering d.d.26 januari 2024, wijzigt de premiereregeling voor eredienstgebouwen. Om in aanmerking te komen voor een verhoogde erfgoedpremie van 60% moet een rooms-katholiek eredienstgebouw beschermd als monument in het actuele kerkenbeleidsplan aangeduid zijn voor een ruimer gebruik dan louter de eredienst. Dit kan gaan om valorisatie, medegebruik, nevenbestemming of herbestemming. Wordt het eredienstgebouw uitsluitend gebruikt voor de eredienst? Dan geldt het basispremiepercentage van 40%. Een kerkenbeleidsplan is vanaf 1 januari 2025 niet langer verplicht voor niet-rooms-katholieke geloofsgemeenschappen. Hun eredienstgebouwen beschermd als monument kunnen een verhoogde premie van 60% krijgen zonder extra voorwaarden.

Basis van het kerkenbeleidsplan, het parochiaal plan

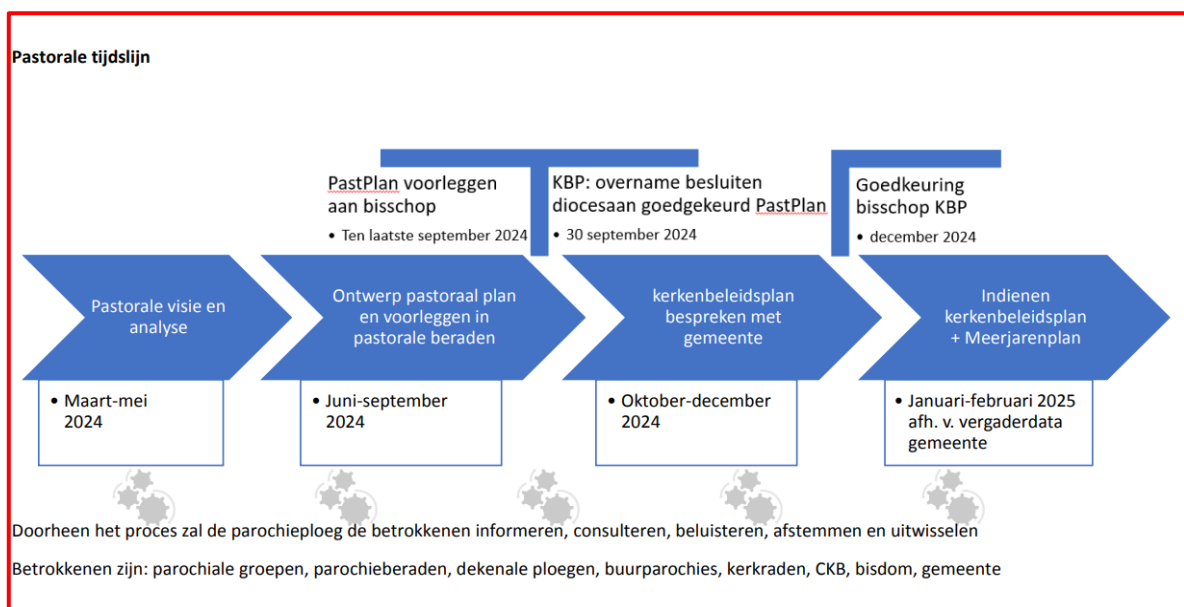
Een kerkenbeleidsplan vertrekt vanuit een actueel pastoraal plan, daar waar dit voorheen het dekenaal plan was. Het pastoraal plan legt de visie van de pastorale werking op langere termijn vast binnen de groepen van huidige parochies. Het gaat om meer dan een uurregeling voor zondagsvieringen. Het plan geeft aan op welke plaatsen men in de toekomst een mogelijkheid ziet om als vierende gemeenschap samen te komen voor de eucharistie. Waar kan er een band gelegd worden tussen catechese en eucharistie (initiërende pastoraal)? Waar kunnen er

plaatsen behouden blijven voor stilte en gebed? In het parochiaal plan wordt aangegeven welke de toekomstige functie zal zijn van de bestaande parochiekerken voor het pastoraal. Blijven de drie parochiekerken behouden voor de volle pastorale activiteit of zullen sommigen minder frequent of slechts voor bepaalde vieringen of bijeenkomsten gebruikt worden? Kan voor één of meerdere kerken een medegebruik of toekenning van een nevenfunctie onderzocht worden? In het pastoraal plan ligt de nadruk dus op de pastoraal en daaruit wordt afgeleid welke gebouwen hiervoor nodig zijn.

Hiertoe is een overleg tussen de lokale verantwoordelijken en de verantwoordelijken op diocesaan niveau noodzakelijk. Het is ook belangrijk dat het pastoraal plan breed gedragen wordt door parochiale gemeenschap en de parochianen.

Door de bisdommen werd een Pastorale tijdslijn opgesteld voor de opmaak van het pastoraal plan. Door de parochie Lede-Wichelen werd voor Wichelen (parochies Schellebelle, Serskamp en Wichelen) een Addendum aan het kerkenbeleidsplan opgesteld.

Het pastoraal of parochiaal plan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de bisschop. Het goedgekeurde pastoraal plan is de basis voor het overleg met het gemeentebestuur om te komen tot een gedragen kerkenbeleidsplan waarin wordt vastgelegd hoe het religieus in de toekomst kan gebruikt worden.

Het **Parochiaal plan**, opgesteld in mei 2024 door de parochie, werd eind 2024 ter goedkeuring overgemaakt aan het bisdom. Dit pastoraal is in bijlage gevoegd.

Het parochiaal plan voorziet de drie kerken zolang mogelijk open te houden voor:

- stil gebed.
- huwelijksvieringen.
- uitvaarten.
- gebedsviering op Aswoensdag.

- kruisweg op Goede Vrijdag.
- 11 november
- viering op kermismaandag.
- vieringen van de scholen.
- tentoonstellingen.
- nevengebruik voor concerten en vele andere zaken.....

Historiek kerkenbeleidsplan Wichelen

Eerste Kerkenbeleidsplan

2017 – Opmaak kerkenbeleidsplan door CKB, in overleg met het CRKC, nu Parcum:

10/05/2017 – mail CRKC - goedkeuring kerkenbeleidsplan

17/05/2017 – akkoord over plan door Onroerend Erfgoed

10/06/2017 – finaliseren definitieve versie kerkenbeleidsplan door CKB

12/06/2017 – goedkeuring bisdom

26/06/2017 – goedkeuring gemeente

14/03/2023 – opstellen bijgewerkte versie kerkenbeleidsplan door CKB

Het eerste kerkenbeleidsplan werd goedgekeurd door de bisschop (representatief orgaan van de eredienst) en door de gemeenteraad.

In het voorjaar 2024 werd door een stuurgroep bestaande uit afgevaardigden van de gemeente Wichelen, de drie kerkfabrieken, IOED Schelde-Durme en Dijk92 gestart met het bijwerken van het kerkenbeleidsplan. Hiermee beogen ze concrete doelstellingen voor de komende beleidsperiode op papier te zetten.

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

Binnen de gemeente zijn er drie parochiekerken, een in elke deelgemeente. Deze drie kerken werden als monument beschermd.

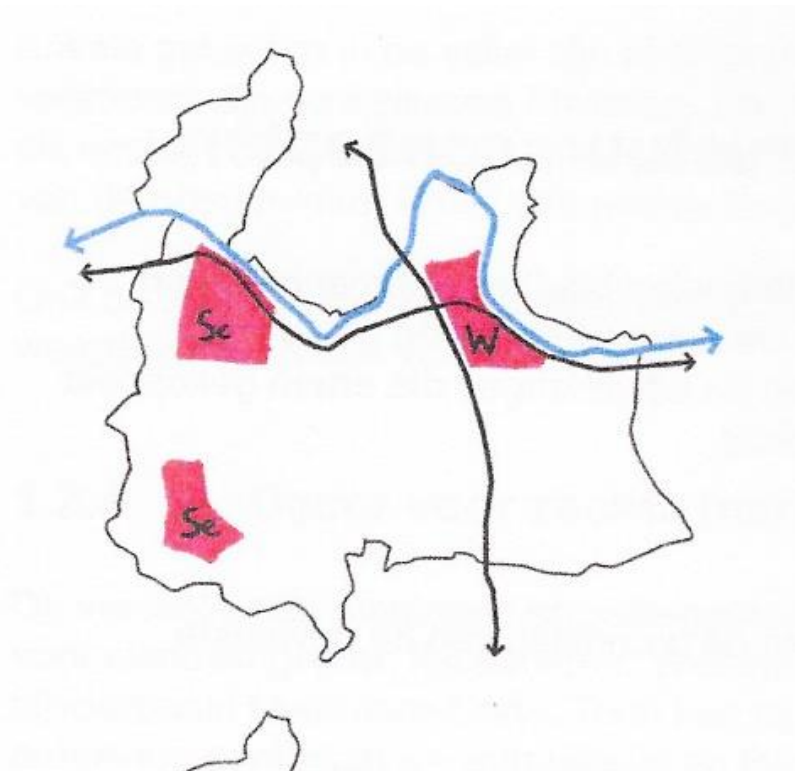
1. Sint-Jans-Onthoofdingskerk - Schellebelle
2. Sint-Denijskerk – Serskamp
3. Sint-Gertrudiskerk – Wichelen

Situatie van de kerken binnen het structuurplan van de gemeente Wichelen

De gemeente Wichelen beschikt over drie evenwaardig uitgeruste dorpskernen. Wichelen, Schellebelle en Serskamp zijn drie evenwaardig uitgeruste hoofddorpen. Drie evenwaardige dorpen betekent dat elk van de drie dorpen zowel qua oppervlakte als qua inwonersaantal vergelijkbaar is van grootte. Het geeft ook aan dat ze alle drie beschikken over een gelijkwaardig uitrustingsniveau. (Informatief gedeelte Ruimtelijk Structuurplan Wichelen)

Binnen de gewenste nederzettingsstructuur selecteert de gemeente Wichelen, Schellebelle en Serskamp als drie evenwaardige hoofddorpen.... (Bindende bepalingen in het structuurplan Wichelen)

De drie parochiekerken zijn dominant aanwezig binnen de dorpskernen van de drie deelgemeenten. Dit zowel door hun inplanting als volume. Zij zijn een belangrijke baken en herkenningspunt in de omgeving. Zij bepalen in grote mate mee de identiteit van de drie onderscheiden dorpskernen.

Uittreksel gemeentelijk structuurplan

1.1. Sint-Jans-Onthoofdingskerk - Schellebelle

Postkaart 1950

2020

1.2. Sint-Denijskerk - Serskamp

Postkaart 1950

2015

1.3. Sint-Gertrudiskerk – Wichelen

Postkaart 1955

2020

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Jans-Onthoofdingskerk Schellebelle

Fiche CRKC: - http://www.odis.be/lnk/OB_2412

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: bisdom Gent
- Dekenaat of Regio: Dekenaat Wetteren
- Parochie: Onze-Lieve-Vrouw parochie Lede-Wichelen

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

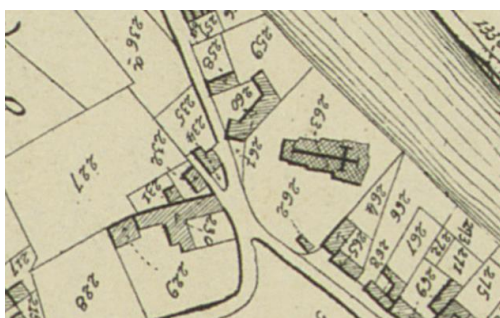
- Adres: Dorp 24 - Schellebelle
- Kadastrale gegevens: 3de afdeling sectie A nr 0262 B
- Oudste vermelding van een gebedshuis: 12de eeuw
- Huidig gebouw 14de-eeuws met latere verbouwingen en toevoeging;
- Eigendom gemeente;
- Kerk beschermd als monument d.d. 21-09-1962 omwille van de artistieke waarde
- Omringende kerkhofsite met 22 graftekens, kerkhofmuur, kapellen van Sint-Corneliusomwegang en voormalig dodenhuisje bij de als monument beschermde Sint-Jans-Onthoofdingkerk werd beschermd als monument d.d. 11-01-2012 omwille van de sociaal-culturele waarde, historische waarde, volkskundige waarde;
- Bezit een Van Peteghem orgel (18de eeuw)
- Omgeven door het kerkhof;

Uittreksel Ferrariskaart (1771-1778)

Kadastraal plan 1

Uittreksel Popkaart (1842-1879)

2.1.1. Identificatie Sint-Jans-Onthoofdingskerk - Schellebelle

2.1.2. Beschrijving

De kerk werd als monument beschermd op 21 september 1962.

De kerk is opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed (ID 76140) – vastgesteld op 20/06/2023 - inventaris Onroerend erfgoed:

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/76140>

a) Cultuurhistorische waarde

Historiek

In de 12de eeuw beschikte Schellebelle al over een bedehuis, vermoedelijk reeds op de huidige kerksite naast de Schelde. Huidig kerkgebouw daterend uit diverse perioden en teruggaand op een kleinere en wellicht aanvankelijk eenbeukige kerk waarvan de basisstructuur zou opklimmen tot de 14de eeuw of 15de eeuw. Er zijn echter geen precieze bouwhistorische gegevens gekend van voor de 17de eeuw. Iconografische bronnen uit eind 16de eeuw geven een kerk met westtoren weer (onder meer "Caerte ende discriptie figuerative vande gheel den Lande van Aelst" door J. Horenhault van 15(9)6). Volgens jaartalsteen 1675 zou het koor in dat jaar nieuw gebouwd zijn. Vermoedelijk was de kerk in een vroegere bouwcampagne al uitgebreid met een zuidelijke zijbeuk en transept evenals het koor in kalkzandsteen opgetrokken. In 1761 werden de stucgewelven van de midden- en zuidelijke zijbeuk aangebracht. In 1828 werd het noordelijke transept afgebroken en vervangen door een bredere noordelijke zijbeuk, opgetrokken van baksteen. Bouw van een tweede sacristie als berging naar ontwerp van architect J. De Bosscher (Heusden) in 1885. In 1928 werden daken hersteld, de vensters van de zuidelijke zijbeuk hersteld en het klein portaal heropgebouwd. In 1964 werd het dak volledig vernieuwd. Het interieur van de kerk werd in 1969 herschilderd. Buitenrestauratie in de periode 2001-2002 onder leiding van architectenbureau Marc Verstraeten (Wetteren).

Beschrijving

Driebeukige hallenkerk met vierkante westtoren, noordelijke zijbeuk van vijf traveeën, zuidelijke zijbeuk van drie traveeën, ten zuiden uitspringend transept, koor van één travee met driezijdige afsluiting, geflankeerd door sacristie en berging. Vierkante gotische westtoren opgetrokken uit kalkzandsteen met vier in hoogte verschillende geledingen, gescheiden door geprofileerde zandstenen lijsten, afgedekt door een hoge ingesnoerde achtzijdig leien spits met ijzeren torenkruis, in 1964 voorzien van een nieuwe torenhaan. Torenhoeken gemarkeerd door versneden steunberen. Korfboogvormige deur in de westgevel gevat in een geprofileerde zandstenen omlijsting met versierde waterlijst. Erboven spitsboogvenster van doksaal met drieledig maaswerk. De bovenste geleding is aan elke zijde geopend met twee gekoppelde spitsbogige galmgaten met omlopende waterlijst. Tussen de steunberen aan de zuidzijde van de toren werd in de 19de eeuw een calvarie geplaatst met een

gepolychromeerde beeldengroep in terracotta op een rotspartij, waarin een houten tafereel van het vagevuur, het geheel wordt beschermd door een houten baldakijn; eronder vier ingemetste grafstenen. Het oorspronkelijk houten Christusbeeld is vervangen door een gipsen beeld. Ten zuiden, in de oksel van westtoren en schip, achzijdig traptorentje onder korte leien spits. In 1904 voor de zuidbeuk aangebouwde zijingang van de kerk, herbouwd in 1927. Eenvoudig aanbouwsel onder lessenaarsdak, boven de getoogde deur, nis met beeld van Heilige Cornelius in terracotta. Zuidelijke zijbeuk van drie traveeën onder drie haaks op de middenbeuk staande zadeldaken met puntgevels, voorzien van hoge spitsboogvensters met drieledig maaswerk. Hogere puntgevel van zuidelijke transeptarm met gelijkaardig venster en doorlopende lijsten. Noordelijke zijbeuk van vijf traveeën onder apart zadeldak. Heden witgeschilderde baksteenbouw met eenvoudige rondboogvensters. Rest van noordelijk transept met puntgeveltop. Gelijkaardige puntgevel van zuidelijke transeptarm, oorspronkelijke transeptarm ingebouwd in de 19de-eeuwse zijbeuk. Koor met hooggeplaatste segmentboogvensters, in de koorsluiting gedicht.

Interieur

Gewit interieur met scheibogen op bepleisterde vierkante zuilen, aan de noordzijde achthoekig met achtkantige basis en lijstkapiteel. Overwelling schip met stucversiering in rococostijl: middenbeuk met gedrukt tongewelf geritmeerd door gordelbogen, op de stucversiering met jaartal 1761, en voorzien van ijzeren trekstangen, zuidelijke zijbeuk met kruisriboverwelling met rocailleversiering. Noordelijke zijbeuk van 1828 met gepleisterde kruisgewelven. Transeptarmen en koor overwelfd met gepleisterde kruisribgewelven, straalgewelf in apsis. Op het boogveld tussen middenbeuk en koor, schildering op doek met de Heilige Drievuldigheid, van 1938 vervaardigd door O. Bauwens (Sint-Amansberg).

Doopkapel ten noorden van westtoren, afgesloten met smeedijzeren hek van de firma Geeraert (Gent) geschonken in 1932.

Onder pastoor Camille Van Laere van 1922 tot 1940 werden veertien glasramen geplaatst. De glasramen aan de doopkapel met doop van Jezus en de glasramen in de noordbeuk met de Vijf Blijde Mysteries zijn van het atelier F. Crickx (Brussel) van 1930; twee glasramen in koor, Jezus de Goede Herder en Onze-Lieve-Vrouw, gedateerd 1927 en vijf glasramen in zuidbeuk, waarvan vier ter ere van Sint-Cornelius door de gebroeders M. en P. Ganton (Gent) van 1932 en 1935.

Meubilair

Schilderijen: De aanbidding der wijzen, 17de eeuw; Onze-Lieve-Vrouw met Kind schenkt de rozenkrans aan de Heilige Dominicus Guzman, (1822); De aanbidding der herders, door pater André Bosteels (Gent), gedateerd 1938. Op doek geschilderde kruisweg, op zesde statie gesigineerd C. De Surgeloose en gedateerd 1866.

Beeldhouwwerk: Heilige Sebastiaan, gepolychromeerd hout; borstbeeld met relikwie van Heilige Cornelius, gift van bisschop Van der Noot van 1723, op Sint-Corneliusaltaar; Heilige Moeder Anna, witgeschilderd hout van beeldhouwer Dusquesne van midden 18de eeuw;

Onze-Lieve-Vrouw met Kind dat de slang doodt met een lans, wit geschilderd houten beeld uit de 19de eeuw; "Onthoofding van Sint-Jan" door Mathias Zens van 1889; polychroom beeld van Heilige Cornelius geschonken in 1899, voorts witgeschilderde beelden aan de pijlers van het schip van Heilige Antonius van Padua, Heilige Jozef, Heilige Rita, Heilige Theresia, Heilig Hart, Heilige Grignon de Monfort, Heilige Franciscus Xaverius. Tafereel met Heilige Familie gevat in houten drieluik.

Meubilair: Hoofdaltaar, portiekaltaar van geschilderd en verguld hout uit midden 18de eeuw en met 18de-eeuws retabel. Zijaltaren van gemarmerd en deels verguld hout, eerste helft 19de eeuw, zuidelijk zijaltaar van Sint-Cornelius, noordelijk portiekaltaar van Onze-Lieve-Vrouw met chronogram 1923.

Koorgestoelte en -lambrisering, vermoedelijk uit midden 18de eeuw. Houten communiebank in neogotische stijl door Pierre Dumont (Brugge) van 1873, gedeeltelijk verwerkt in het huidige altaar. Eiken preekstoel met voorstelling van Sint-Cornelius paus onder de kuip en op de voorzijde, op zijwand het afgehouden hoofd van Sint-Jan de Doper, op de kuip de bustes van de vier kerkvaders en de symbolen van de vier evangelisten, vermoedelijk uit de eerste helft van de 18de eeuw.

Vier eiken biechtstoelen: één biechtstoel in barokstijl (16de-17de eeuw), met voorstelling van de vier kerkvaders, twee biechtstoelen van midden 18de eeuw en één biechtstoel gedateerd 1753.

Orgel door Pieter en Lambertus Van Peteghem (Gent) van 1776, uitgebreid en gewijzigd door Pierre Charles Van Peteghem tussen 1823 en 1846, orgel in 1912 vernieuwd door Vergaert (Gent) in 1974, eiken orgelkast eveneens van 1776.

Achthoekige doopvont van Balegemse zandsteen uit de 17de eeuw met neogotisch koperen deksel geschonken in 1923.

Twee 18de-eeuwse grafstenen links en rechts van het altaar. Naast het zijportaal, marmeren gedenkplaat voor de oorlogsslachtoffers van 1914-1918, gesigeneerd en gedateerd Gerard Breemersch Rousselare 1919.

Beschermd als monument:

De kerk Sint-Jans-Onthoofding is beschermd als monument bij besluit van 21 september 1962, omwille van het algemeen belang gevormd door de: **artistieke waarde.**

“wordt gerangschikt, als monument, om reden van haar artistieke waarde, overeenkomstig de bepalingen van artikel 1 der wet van 7 augustus

1931: de kerk "St-Jans Onthoofding" te Schellebelle, Oost-Vlaanderen; ten kadaster bekend: sectie A, 263a, 06a 70ca, eigendom van de gemeente” (Uittreksel beschermingsbesluit 21/09/1962)

De **artistieke waarde** van de Sint-Jans-Onthoofdingskerk kan als volgt omschreven worden: een gotische parochiekerk waarvan de geschiedenis opklimt tot de 12de eeuw, die in de loop der eeuwen verschillende malen werd verbouwd en uitgebreid. Een driebeukige hallenkerk met vierkante westtoren, noordelijke zijbeuk van vijf traveeën, zuidelijke zijbeuk van drie traveeën, ten zuiden uitspringend transept, koor van één travee met driezijdige afsluiting, geflankeerd door sacristie en berging. Vierkante gotische westtoren opgetrokken uit kalkzandsteen met vier in hoogte verschillende geledingen, gescheiden door geprofileerde zandstenen lijsten, afgedekt door een hoge ingesnoerde achzijdig leien spits met ijzeren torenkruis, in 1964 voorzien van een nieuwe torenhaan. Torenhoeken gemarkeerd door versneden steunberen. Korfboogvormige deur in de westgevel gevat in een geprofileerde zandstenen omlijsting met versierde waterlijst. Erboven spitsboogvenster van doksaal met drieledig maaswerk. De bovenste geleding is aan elke zijde geopend met twee gekoppelde spitsbogige galmgaten met omlopende waterlijst. Tussen de steunberen aan de zuidzijde van de toren werd in de 19de eeuw een calvarie geplaatst met een gepolychromeerde beeldengroep in terracotta op een rotspartij, waarin een houten tafereel van het vagevuur, het geheel wordt beschermd door een houten baldakijn; eronder vier ingemetste grafstenen. Het oorspronkelijk houten Christusbeeld is vervangen door een gipsen beeld. Ten zuiden, in de oksel van westtoren en schip, achzijdig traptorentje onder korte leien spits. In 1904 voor de zuidbeuk aangebouwde zijingang van de kerk, herbouwd in 1927. Eenvoudig aanbouwsel onder lessenaarsdak, boven de getoogde deur, nis met beeld van Heilige Cornelius in terracotta. Zuidelijke zijbeuk van drie traveeën onder drie haaks op de middenbeuk staande zadeldaken met puntgevels, voorzien van hoge spitsboogvensters met drieledig maaswerk. Hogere puntgevel van zuidelijke transeptarm met gelijkaardig venster en doorlopende lijsten. Noordelijke zijbeuk van vijf traveeën onder apart zadeldak. Thans witgeschilderde baksteenbouw met eenvoudige rondboogvensters. Rest van noordelijk transept met puntgeveltop. Gelijkaardige puntgevel van zuidelijke transeptarm, oorspronkelijke transeptarm ingebouwd in de 19de-eeuwse zijbeuk. Koor met hooggeplaatste segmentboogvensters, in de koorsluiting gedicht.

Gewit *interieur* met scheibogen op bepleisterde vierkante zuilen, aan de noordzijde achthoekig met achtkantige basis en lijstkapiteel. Overwelling schip met stucversiering in rococostijl: middenbeuk met gedrukt tongewelf geritmeerd door gordelbogen, op de stucversiering met jaartal 1761, en voorzien van ijzeren trekstangen, zuidelijke zijbeuk met kruisriboverwelling met rocaillerversiering. Noordelijke zijbeuk van 1828 met gepleisterde kruisgewelven. Transeptarmen en koor overwelfd met gepleisterde kruisribgewelven, straalgewelf in apsis. Op het boogveld tussen middenbeuk en koor, schildering op doek met de Heilige Drievuldigheid, van 1938 vervaardigd door O. Bauwens (Sint-Amandsberg).

Doopkapel ten noorden van westtoren, afgesloten met smeedijzeren hek van de firma Geeraert (Gent) geschonken in 1932.

Kerkhof rond de Sint-Jans-Onthoofdingskerk

Het kerkhof rond de kerk werd opgenomen in de Inventaris van het Onroerend Erfgoed, vastgesteld op 20 juni 2023. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/76141>

Het kerkhof werd beschermd als monument op 11 januari 2012. <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10659>

Beschrijving

Kerkhof van de parochiekerk Sint-Jan-Onthoofding. Omringend kerkhof van de dorpskerk van Schellebelle, ingeplant aan de Schelde-oever, en palend aan de noordwestzijde van het grote dorpsplein, tevens marktplein van Schellebelle, dat doorsneden wordt door de oude wegverbinding Wetteren-Dendermonde. Tegenover de westzijde van het kerkhof was van minstens midden 17de eeuw de oude pastorie gelegen. Aan de pastoriesite paalde vroeger zijdelings de toegangsdreef die leidde van tegenover de kerk naar het kasteel van de heren van Schellebelle (eind 18de eeuw verdwenen). Sinds 1976 heeft Schellebelle een tweede begraafplaats, gelegen tussen de Lage Weg en de Wettersestraat.

Het kerkhof van Schellebelle werd in de loop der tijd in beperkte mate uitgebreid tot zijn huidige grootte. Het voorste gedeelte (zuidelijke helft), palend aan de openbare weg, vertoont een karakteristieke ovale vorm zoals weergegeven op de kaart in het landboek van Schellebelle (1658-1709). Het gedeelte aan de noordkant van de kerk naast de Schelde is pas sinds midden 20ste eeuw bij het gewijde kerkhof ingelijfd. De grond aan de Scheldekant diende wegens afspoeling vroeger al te worden versterkt (1652) en in 1956 werd de grond er nog opgehoogd.

Het kerkhof is gedeeltelijk afgesloten met een kerkhofmuur, namelijk daar waar het kerkhof paalt aan de openbare weg (zuid- en zuidwestzijde). Volgens een schets, gemaakt in 1783 door een landmeter in opdracht van markies de Bette van Lede, was er in die tijd al een muur rondom het kerkhof en bezat het kerkhof een toegang aan de westzijde tegenover het hoofdportaal en aan de zuidzijde of aan de kant van de dorpsplaats tegenover de lijkdeur.

De kerkhofmuur liep zowel noordwaarts richting Schelde als oostwaarts richting dorp verder door dan nu. Toen in 1848-1849 verstevigingswerken uitgevoerd werden aan het kerkhof om beter bestand te zijn tegen overstromingen van de Schelde, werd de kerkhofmuur vernieuwd en een ijzeren hek geplaatst aan de grote toegang (intussen verwijderd). De hoofdtoegang werd later verbreed en de gemetste pijlers vernieuwd.

De bakstenen kerkhofmuur is gewit en beperkt van hoogte zodat de begraafplaats voor voorbijgangers zichtbaar is. De muur is afgedekt met een bakstenen ezelsrug. Plaatselijk is het metselwerk in een recente periode vernieuwd. Op het kerkhof is tegen de muur een laurierhaag aangeplant. De oostzijde en deels ook de westzijde van het kerkhof is afgeboord met een rij gekandelaarde linden. De noordzijde van het kerkhof aan Scheldekant is afgezoomd met een rij populieren.

Drie rechte kerkhofpaden lopen straalsgewijze over het zuidwestelijk deel van het kerkhofareaal tot de kerk. Het betegelde hoofdpad leidt vanaf het dorpsplein recht van de

hoofdingang van het kerkhof noordwaarts tot de lijkdeur in de zuidgevel van de kerk. In de as van het hoofdportaal loopt een recht pad westwaarts over het kerkhof. Een smaller pad tussen beide vorige leidt van de kerk tot tegenover de voormalige onderpastorie, ingeplant op de plaats van de verdwenen oude pastorie. Voornoemde paden geflankeerd door graven bepalen voor een belangrijk deel de eenvoudige aanleg van het kerkhof waarvan de graven gegroepeerd zijn in vijf onregelmatige vierhoekige blokken (A tot en met E).

Aan weerszij van het smalle kerkhofpad dat van de calvarie naar de onderpastorie leidt en in mindere mate aan het bredere hoofdpad bleven een beperkt aantal graftekens en familiekerselders bewaard die nog uit het einde van de 19de eeuw of de eerste decennia van de 20ste eeuw dateren. Deze oudere funeraire gedenktekens komen vooral voort van lokale vooraanstaande families zoals van brouwersfamilies en/of burgemeesters zoals Matthys en d' Hollander. Deze kostbare graftekens bezitten een monumentaal karakter en vallen op door het royale gebruik van hardsteen. Een minderheid van deze grafpercelen is groter dan gemiddeld; dit is ook zichtbaar benadrukt door het gebruik van een typische omheining met ijzeren ketting aan uitgewerkte hardstenen paaltjes of uitzonderlijk met een volledige hardstenen balustrade. Sommige vertonen nog de typisch hoog opgaande stèle en/ of typische grafsymboliek met verwijzingen naar het Christelijke geloof, vooral het kruismotief, in reliëf of als bekroning. De karakteristieke sarcofaagvorm is voor enkele grafmonumenten toegepast, in combinatie met een grote grondplaat en een hardstenen knielbankje of een gesculpteerd knielkussen. Andere representatieve funeraire ornamentiek en symbolen zoals de urne, de lauwerkrans, een Christushoofd met doornenkroon in medaillon komen hier ook voor. In de detaillering of vormtaal zijn soms gotische stijlelementen te herkennen. Een aantal van de oudere graftekens zijn op karakteristieke wijze verrijkt met witmarmeren tekstplaten en/of fotokeramische portretmedaillons van de overledenen.

Volgende hardstenen graftekens binnen deze historische kerkhofs-site zijn door hun ouderdom, monumentaliteit, vormgeving of andere karakteristieken, voorbeelden van betekenisvolle getuigen van vroegere begrafenisgebruiken en waardevol funerair erfgoed: Graftekens familie De Waele Alexander (1840-1916), blok A, rij 2, grafperceel 15 en 16; Grafteken van Emiel Jozef De Ridder (1851-1911), van 1897 tot 1911 pastoor te Schellebelle, blok A, rij 2 grafperceel 17, Grafteken van Adolf De Bock - oud-strijder (1887-1918), blok A, rij 2, grafperceel 29, Monumentaal grafteken met kruismotief en een gestroomlijnde architecturale vormgeving kenmerkend voor het interbellum en opschrift "rustplaats der echtgenooten Jan B. De Schaepmeester - De Cock", blok B, rij 3, grafperceel 55; Grafteken van de gesneuvelde soldaat François Bonnaerens (1893-1914) en zijn ouders, blok B, rij 3, grafperceel 56; Grafteken van de familie Dalschaert-Van Hauwermeiren, blok C, rij 12, grafperceel 74; Grafteken van het burgemeestersgeslacht d' Hollander, blok C, rij 12, grafperceel 76; Grafteken van de familie Matthys- De Weirt, blok C, rij 12, grafperceel 78; Grafteken van de familie Buysse-Schollaert, blok C, rij 12, grafperceel 79.

Eén gietijzeren grafkruis is op het kerkhof te vinden, namelijk staand op: Blok C/ rij 4/ grafperceel 24. Volgens de classificatie en typologie opgesteld in de inventaris van Hourant R. (in: Lempereur F., La Fonte en Wallonie. Les Croix de nos Aïeux, 1992), geajoureerd gietijzeren kruis met basement op betonnen sokkel van het type Hourant II K 13 b 5 waaraan tegen de

centrale cirkel met bladornamentiek een lichtgrijs geschilderde Christusfiguur is toegevoegd. Ook het hart doorboord door een zwaard en met doornenkroon boven in het kruis is lichtgrijs geschilderd. Een engelenhoofdje met gekruiste vleugels in de voet van het kruis. Toegevoegd metalen tekstplaatje met witgeschilderd opschrift "Hier rust/ Henri Vollaert/ echtg. van Germaine De Winter/ 1907-1958".

Er bleven ook nog een paar volkskundig interessante houten "armenkruisen" bewaard, onder meer Blok C, rij 9, grafperceel 69, zwart geschilderd kruis met aan weerszij witte opschriften en met fotokeramisch portretmedaillon, en Blok D, rij 2 grafperceel 23: anoniem, decoratief uitgewerkt bruin geschilderd kruis.

Sint-Corneliusomweg op het kerkhof met zes kapelletjes aan een pad in de zuidelijke helft van het kerkhof en de noordelijke kerkzijde. Bedevaarders en vereerders van de heilige beëindigden de omweg met gebed aan de calvarie tegen de westtoren van de kerk.

De verering van Sint-Cornelius, aangeroepen tegen stuipen, vallende ziekte, zenuwkwalen en ziekten bij het vee, klimt in Schellebelle minstens op tot het begin van de 18de eeuw. Op 24 juni 1716 werden de relikwieën van Sint-Cornelius overgebracht naar de parochiekerk van Schellebelle. Op 21 mei 1723 werd met toelating van bisschop Van der Noot, de broederschap van Sint-Cornelius opgericht.

Mogelijk stonden er in de tweede helft van de 18de eeuw al drie kapelletjes met afbeeldingen van de werken en het leven van Sint-Cornelius rond het kerkhof. Bij het tweede eeuwfeest van het broederschap van de patroonheilige, op 28 mei 1923, liet de toenmalige pastoor E.H. C. Van Laere zes eenvoudige staakkapelletjes plaatsen. Deze werden echter al in 1936 verwijderd, verkocht en overgebracht naar de kerk van Sint-Kornelis-Horebeke, waar ze in de zijgevels werden ingemetseld. Nog in 1936 werden de staakkapelletjes vervangen door de zes nieuwe nog bestaande sokkelkapellen.

De kapelletjes zijn spitsboogvormig met sokkel van beton, het bovenstuk met figuratieve voorstelling in bas-reliëf in kalkzandsteen. Elk tafereel is gevat in een rondboogvormige nis onder een Keltisch kruis in een cirkelvormig medaillon. De kapelletjes werden gemaakt door beeldhouwers Aloïs De Beule (Zelee) en K. Van Hecke (Gent). De kapelletjes zijn genummerd en voorzien van volgende opschriften met vermelding van de schenkers: I/ S. Cornelius predikt het geloof/ M(evrouw) W(eduwe) L. Matthijs. II/ S. Cornelius geneest de zieken/ Familie Smetryns-De Winne. III/ S. Cornelius wordt gevangen/ M.M. Achiël, Emiel en Raymond De Waele. IV/ S. Cornelius wordt gezeseld/ M. Dr. J. Capiou-Lammens. V/ S. Cornelius wordt onthoofd/ M. J. Van Herreweghe-Keleman. VI/ S. Cornelius wordt verheerlijkt/ E.H. Pastoor & Parochianen.

In de zuidoosthoek van het kerkhof naast de hoofdtoegang staat een dodenhuisje, gebouwd in de 19de eeuw (kadastraal geregistreerd in 1879), ter vervanging van een kleinere rechthoekige constructie op deze plaats waarvan de functie niet bekend is. Mogelijk betrof dit laatste nog het "huiseken" of de "baraque" aangeduid als nieuw gebouw op voornoemde kaart van 1783. Het eenvoudig bakstenen gebouwtje onder schilddak bezit de gebruikelijke rechthoekige grondvorm. Met zijn lisenen en hooggeplaatste vensters als bovenlichten

geplaatst onder dak oversteek, bezit het dodenhuisje een louter functioneel voorkomen. In 1968 werd een nieuwe dakbedekking met kunstleien (bitumen) en omliggende sierplank aangebracht.

Bescherming als monument kerkhofsite

Beschrijving

De bescherming als monument omvat de omringende kerkhofsite van de parochiekerk Sint-Jan-Onthoofding met 22 graftekens, de kerkhofmuur, de kapellen van de Sint-Corneliusomwegang en het voormalige dodenhuisje. De parochiekerk werd al op 21 september 1962 als monument beschermd.

Waarden

Omringende kerkhofsite met 22 graftekens, kerkhofmuur, kapellen van Sint-Corneliusomwegang en voormalig dodenhuisje bij de als monument beschermde Sint-Jans-Onthoofdingkerk is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de: historische waarde, sociaal-culturele waarde, volkskundige waarde

in casu cultuurhistorische waarde: Als vanouds omsloten parochiale begraafplaats rondom een artistiek en historisch belangwekkende dorpskerk naast de Schelde, vormt de kerkhofsite historisch, functioneel en visueel een onafscheidbare eenheid met de gotische Sint-Jans-Onthoofdingkerk. Sociaal-cultureel ligt haar betekenis onder meer in haar ruimtelijk structureel zeer bepalende inplanting aan het uitzonderlijk groot dorpsplein van Schellebelle. Deze representatieve kerksite van middeleeuwse oorsprong is betekenisvol voor de occupatiegeschiedenis binnen de Scheldevallei. Het kerkhof met karakteristieke afgeronde begrenzing is een zeldzamer wordend exemplaar van een oude begraafplaats met de bijzonder eigen, traditioneel witgeschilderde bakstenen kerkhofmuur. In zijn funeraire functie bezit het kerkhof, als specifieke plaats waar de doden worden herdacht, contextueel ook een inherente historische samenhang met de uitzonderlijk fraaie calvarieberg met vagevuurvoorstelling en met de grafstenen tegen de kerk. Ook andere voor funeraire gebruiken nog aanwezige constructies en elementen dragen bij tot de authenticiteit

van de kerkhofsite. De resterende graftekens met hoge hardstenen stèles eindigend op een kruis uitstekend boven de vele jongere graven en de kerkhofmuur verlenen een grotere herkenbaarheid aan de site als oud type van begraafplaats. Voornamelijk aan het hoofdpad naar het zijportaal (Blok A, rij 2) en aan het zijpad naar de calvarie (Blok B, rij 3 en Blok C, rij 12) bleven een aantal oudere opvallende graftekens bewaard opklimmend tot de eerste decennia van de 20ste eeuw; zij komen voornamelijk voort van lokaal prominente families, wereldlijke en kerkelijke gezagdragers. Het betreft de volgende:

- Grafteken familie De Waele Alexander (1840-1916); blok A, rij 2, grafperceel 15;
- Grafteken van D'Haese August (1839-1921) en Henriette (1846-1932); blok A, rij 2, grafperceel 16;
- Grafteken van Emiel Jozef De Ridder (1851-1911), van 1897 tot 1911 pastoor te Schellebelle; blok A, rij 2 grafperceel 17;
- Grafteken van Adolf De Bock- oudstrijder (1887-1918); blok A, rij 2, grafperceel 29;
- Grafteken van Scheirlinck August- De Bruycker Julia (1840-1919/1856-1924); blok B, rij 1, grafperceel 18;
- Grafteken van Van Hoecke Justina- Scheirlinck Jozef (1888-1953); blok B, rij 1, grafperceel 19;
- Grafteken van Verbraecken Leo (1855-1922); blok B, rij 1, grafperceel 20;
- Grafteken Schockaert Honoré - Droeshout Stephanie (1836-1915/1837-1925); blok B, rij 1, grafperceel 21;
- Grafteken van familie Roelandt; blok B, rij 1, grafperceel 22;
- Grafteken van Kuppens Benedictus (1866-1931); blok B, rij 1, grafperceel 23;
- Grafteken van Bogaert Jan Leopold (1831-1914); blok B, rij 1, grafperceel 24;
- Grafteken van Maria Louise Hoste (en andere); blok B, rij 3, grafperceel 51;
- Grafteken van Jan B. De Schaepmeester-De Cock; blok B, rij 3, grafperceel 55
- Grafteken van François Bonnaerens (1893-1914) en ouders; blok B, rij 3, grafperceel 56;
- Grafteken van de familie Dalschaert-Van Hauwermeiren; blok C, rij 12, grafperceel 74;
- Grafteken van familie Vermeulen (1931); blok C, rij 12, grafperceel 75;
- Grafteken van het burgemeestersgeslacht d'Hollander; blok C, rij 12, grafperceel 76;
- Grafteken van de familie De Turck; blok C, rij 12, grafperceel 77;
- Grafteken van de familie Matthys-De Weirt; blok C, rij 12, grafperceel 78;

- Grafteken van de familie Buysse-Schollaert; blok C, rij 12, grafperceel 79

Deze hardstenen graftekens bezitten bijzondere erfgoedwaarde door hun monumentaliteit, door hun specifieke vormgeving en/of typerende funeraire symboliek of ornamentiek. Afgezien van één overblijvend exemplaar van een karakteristiek industrieel vervaardigd gietijzeren grafkruis met typische decoratie (grafteken van Henri Vollaert / echtg. van Germaine De Winter / 1907-1958; Blok C, rij 4, grafperceel 24), vertegenwoordigt ook een houten "armenkruis" als funerair erfgoed een volkskundige waarde van betekenis binnen de context van dit kerkhof: Grafteken van Felix Bontinck 1883-1954 / Celina Van Damme 1885-1961; Blok C, rij 9, grafperceel 69: zwart geschilderd kruis met aan weerszij witte opschriften en met foto keramisch portretmedaillon.

Binnen hetzelfde betekenisvolle kerkhof zijn de hier vermelde graftekens illustratief voor het opvallend materieel onderscheid in de vroegere samenleving tussen arm en rijk in de begrafenisgebruiken en voor de diversiteit aan gangbare graftekens. Zij gelden ook als een cultuurhistorisch relevante getuigenis van de diverse wijzen waarop het kruis als oud funerair symbool in gebruik bleef. Het 19de-eeuws bakstenen dodenhuisje vertegenwoordigt naar functie en vormgeving een typische constructie, behorend tot de vroegere funeraire infrastructuur op begraafplaatsen. Binnen het kerkhof vormen de zes ommegangkapellen, opgericht in 1936 ter vervanging van een oudere Sint-Corneliusomwegang, een bouwkundig relict van volkskundige betekenis getuigend van de oude devotie tot de beschermheilige. De kapellen verlenen het kerkhof een sociaal-cultureel belang als oord van gebed en heiligenverering aansluitend bij de kerk.

b) Bouwfysische toestand

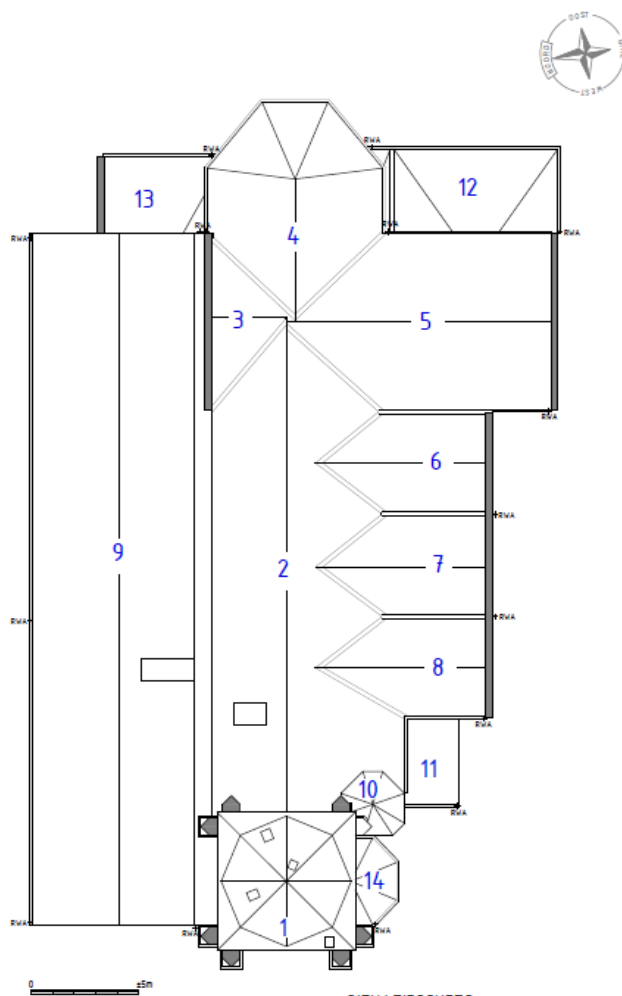
De buitenschil van het kerkgebouw werd een 20-tal jaar terug volledig gerestaureerd. Zowel de dakbedekking, de buitengevels en de glas-in-lood ramen werden aangepakt.

Enkele jaren terug doken er stabiliteitsproblemen op ten gevolge van dijkwerken aan de Scheldeboorden. Deze werden ondertussen verholpen.

Voor het interieur van de kerk werd in december 2014 een volledig restauratiedossier ingediend. Dit zowel voor de verwarming, de elektriciteit en de binnen schilderwerken. Dit dossier werd in 2015 ontvankelijk verklaard maar wacht nog altijd op de ministeriële handtekening voor de vastlegging van de restauratiepremie.

De kerkfabriek is lid van Monumentenwacht waardoor er op regelmatige basis een inspectie plaats heeft. De laatste inspecties vonden plaats op respectievelijk 1 december 2020 en 14 augustus 2024. In het algemeen werd daarin gesteld dat het gebouw de laatste jaren grondig onderhoud aan meerdere bouwdelen kreeg en in het algemeen in een goede staat is. Desalniettemin blijft het belangrijk om periodiek onderhoud uit te blijven voeren en de adviezen op te volgen.

Oppervlakte in m2	ca. 620 m ²
Vrije hoogte in meter	Niet gekend
Aantal zitplaatsen	320

SITUATIESCHETS
 Sint-Jans Onthoofdingkerk
 Schellebelle
 Dorp 19
 40512

c) Architecturale mogelijkheden

Daar zowel het gebouw als het interieur beschermd zijn, is een verbouwing die de eigenheid van het gebouw aantast, moeilijk te verantwoorden. Eventuele aanpassingen moeten getoetst worden aan de erfgoedwaarden van het gebouw. Daarnaast is een architecturale uitbreiding zo goed als onmogelijk gelet op het omgevende kerkhof dat eveneens als monument werd beschermd. Het gebouw heeft in zijn huidige vorm en zijn ligging binnen de omschrijving van het als monument beschermde kerkhof een aantal beperkingen. Er zijn geen toiletten, geen vestiaire en andere voorzieningen, waardoor een ruimer gebruik van het gebouw

gehypothekeerd wordt. In het huidige parochiaal plan blijft de kerk behouden voor de eredienst zodat interne verbouwingen of toevoegingen getoetst moeten worden aan de initiële bestemming van het gebouw. Het advies van het Agentschap Onroerend Erfgoed is noodzakelijk voor alle werkzaamheden aan het kerkgebouw. Zoals tot op vandaag het geval is, is een gebruik van de kerk door derden mogelijk. Elke aanvraag wordt onderzocht door de kerkraad die nagaat of de aangeboden activiteit verenigbaar is met het waardigheid van het gebouw.

Voorzieningen

Sanitair	Er is één toilet aanwezig
Verwarming	In afwachting van een algemene restauratie is er enkel noodverwarming met een warmtekanon en elektrische stralers
Verlichting	LED
Keukenvoorzieningen	Er is een spoelbak aanwezig.
Audiosysteem	Werkt naar behoren.
Beeldschermen	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Behalve het koor is de hele kerk rolstoeltoegankelijk.
Diefstal- en brandbeveiliging	Er zijn brandblussers. Een diefstalbeveiliging is niet aanwezig.
Bliksembeveiliging	Deze is aanwezig en wordt jaarlijks gecontroleerd.
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Volgens het gewestplan ligt de Sint-Jans-Onthoofdingskerk en het kerkhof binnen een zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Binnen dezelfde zone is ook het Dorpsplein gelegen.

In de gewestplannen worden deze gebieden aangeduid met een eigen kleur (effen blauw). Deze zones werden aldus aangeduid, welke een voldoende grote oppervlakte beslaan opdat de cartografische aanduiding nog mogelijk zou zijn. Deze gebieden zijn principieel bestemd voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met inbegrip van gebouwen voor openbare diensten, daaronder vallen religieuze instellingen en gebouwen voor de eredienst.

De kerk is gelegen op het Dorp van Schellebelle. Het dorpsplein van Schellebelle, één van de weinige dorpsplaatsen in Vlaanderen met een rechthoekige 'dries', kent een bijzonder rijke geschiedenis. De historisch waardevolle dorpskern langs de Schelde bestaat uit een langgerekte groene pleinruimte en is omzoomd door een aantal karaktervolle gebouwen die

van oudsher ten dienste staan van de gemeenschap: de kerk, de pastorie, het kot, het oud gemeentehuis, het Veer maar nog tal van andere gebouwen met een rijk verleden. Tegelijk vraagt dit dorpsplein met omliggend patrimonium om een kwaliteitskader voor toekomstige ontwikkelingen, dit omwille van maatschappelijke uitdagingen die de gemeente moet aangaan: vragen voor verdichting en ontwikkelingsprojecten die voortvloeien uit noodzakelijke ruimte voor wonen, werken en demografische ontwikkelingen. Deze uitdagingen hebben een grote impact op de beleving en levendigheid van het dorpshart. Om die reden wenst de gemeente Wichelen een gedragen toekomstbeeld uit te werken als een kwaliteitskader voor nieuwe ontwikkelingen om zo in de toekomst een levendig dorpsplein te garanderen. (Uitdaging uit de visienota gemeente, 2021). De **visienota** die in 2021 door bureau Omgeving in opdracht van de gemeente werd uitgewerkt geeft vorm aan die toekomstvisie. De beschermde monumenten, zoals de kerk, worden daarin als identiteitsbepalende elementen aangeduid en vormen het uitgangspunt van de visie, die sterk inzet op het historische en dorpse karakter. Meer info: <https://www.wichelen.be/dorpsvisie-schellebelle>.

Erfgoed rond het Dorpsplein (bron: Bureau Omgeving, Visienota dorpsplein Schellebelle, 2021)

Monumenten:

1. Sint-Jans-Onthoofdings kerk met omringend kerkhof
2. Pastorie met pastorijs tuin
3. Burgerhuis
4. Zwaneweg (foutief aangegeven. Verbindt het dorpsplein met de Hekkergermstraat en de Stationsstraat naast 3.)
5. Oorlogsmonument
6. Het zogenaamde "kot"

Geïnteriseerd erfgoed

- a. Woning onderpastoor
- b. Voormalig gemeentehuis, thans bibliotheek
- c. Parochiehuis 't Veer
- d. Dijkhuis, wijk Aard
- e. Dijkhuis, wijk Aard

Schellebelle is gelegen binnen het recent erkende **Nationaal Park Scheldevallei**. Ook hierin zijn het historische en dorpse karakter grote troeven. Schellebelle wordt in het masterplan van het nationaal park niet alleen aangeduid als Scheldevalleidorp met veel potentie, maar ook als onthaallocatie. De kleinschaligheid van de Scheldevalleidorpen, authenticiteit en charme bieden unieke troeven Een belangrijk aspect daarin is ook het borgen van de erfgoedwaarden en het invullen van een aantal functies als onthaallocatie. Er worden 7 mogelijke functies onderscheiden:

- a. Treinstation en waterbus
- b. Scheldegerelateerd erfgoedpunt
- c. Toeristisch/recreatief infopunt
- d. Aanwezigheid veerdiensten
- e. Parkeergelegenheid
- f. Fietsverhuur en deelfaciliteiten
- g. Logiescluster

Een groot aantal van deze functies zijn al aanwezig in Schellebelle. Het borgen van erfgoedwaarde en het verder uitbouwen van toeristische mogelijkheden zijn complementair en zelfs onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wellicht kan de kerk hier in de toekomst een ruimere rol in vervullen. Meer info over onthaallocaties en het Nationaal Park Scheldevallei: <https://www.nationaalparkscheldevallei.be/nationaal-park>.

Luchtfoto Google maps

Sint-Jans-Onthoofding – Schellebelle – Ruimtelijke Omgeving

Legende:

- Monument
- Opgenomen in vastgestelde inventaris
- Andere

1 – Nieuw kerkhof

2 – Parking firma Van De Velde - in het weekend aangewezen als parkeergelegenheid voor bezoekers aan de Kalkense Meersen. Schellebelle wordt genoemd als toegangspoort naar de Kalkense meersen, onderdeel van het Nationaal Park Scheldevallei.

3 - 4 – Voormalige pastorie met bijhorende pastorietaun en muur – beschermd als monument bij M.B. op 18 maart 2008 (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/76146>) in gebruik als zetel van de kerkfabriek, de Schellebelse heemkring en voor verschillende culturele evenementen;

5 – Voormalige onderpastorie – in gebruik door jeugdclub YOKA;

6 - Dorpsplein - zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Beschermd als monument op 11 januari 2012. Door de gemeente werd een visienota goedgekeurd op 22 december 2021. Verschillende horecazaken rond het plein: De Plaetse, De Stenen Linde, Edelweis (voorheen De Piranha), herberg Lector et Emergo (voorheen Plan C), sommige met zaal. Er is ook een wekelijkse markt op zondag. (Inventaris onroerend erfgoed: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/306655>)

7 – Beschermd “kot” – Roephuisje – beschermd als monument 28 mei 1962

8 – kerkhof rond de kerk van Schellebelle – nog deels in gebruik - zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Opgenomen in de d.d. 20 juni 2023 vastgestelde inventaris en beschermd als monument bij MB 11 januari 2012. Uitvoerige beschrijving van de kerkhofs-site, zie hoger.

9 – Sint-Jans-Onthoofdingskerk – uitgebreide beschrijving zie hoger. Gelegen binnen een zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Beschermd als monument.

10 – Vrije kleuter- en lagere school “Het Belleveer”

11 – Voormalig gemeentehuis, thans hoofdzetel gemeentelijke Bibliotheek

12 – Parochiehuis ‘t Veer met zaal Adolf Uyttenhove. De zaal wordt gebruikt voor allerlei: feesten, concerten, tentoonstellingen, toneelopvoeringen....

13 – Veerdienst over de Schelde, overzet op regelmatige uren. Voorheen continu, momenteel om de 30 minuten. Gaat naar de Aard een wijk van Schellebelle die aan de rand ligt van de Kalkense Meersen.

14 – Herenhuis Van de Velde – beschermd als monument 11 januari 2012;

15 – Oorlogsmonument – beschermd als monument 4 november 2002;

16 – Bushalte De Lijn, met functionele busverbinding tussen Gent en Dendermonde.

De kerk, het omgevende kerkhof, de pastorie en het dorpsplein zijn ook gelegen binnen de ankerplaats van de Kalkense meersen. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135202>

De Kalkense Meersen en Heisbroek zijn gemarkeerd als landschappelijk geheel.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en zijn actuele functie

Het gebruik van de kerk is afhankelijk van het beleid dat door de kerkelijke overheid wordt gevoerd. Het oorspronkelijk dekenaal kerkenplan is niet meer van toepassing en werd vervangen door het parochiaal pastoraal plan van de Onze-Lieve-Vrouwparochie Lede-Wichelen dat bepaalt dat de kerk behouden blijft voor de eredienst. Tot eind augustus 2024 was er om de 14 dagen een eucharistie op zaterdagavond. Vanaf 1 september 2024 is er geen weekendviering meer in de kerk. (zie parochiaal plan)

De kerk wordt momenteel gebruikt voor:

- stil gebed.
- huwelijksvieringen.
- uitvaarten.
- gebedsviering op Aswoensdag.
- kruisweg op Goede Vrijdag.
- 11 november.
- viering op kermismaandag.
- jaarlijkse noveen (9 dagen rond 16 september) ter ere van Sint-Cornelius.
- vieringen van de scholen.
- tentoonstellingen, concerten en andere sociaal-culturele evenementen.

Er is een aanzingkoor dat de diensten verzorgt.

Van november 2021 tot november 2022 waren er 28 kerkelijke uitvaarten. We tellen vanaf het moment dat de kruisjes aan de families terugbezorgd worden. Hier gebeurt dit in de eucharistie rond Allerheiligen.

De kerk is op zondagvoormiddag open. Gelovigen kunnen hier komen bidden en de stilte van dit mooie gebedshuis opzoeken. Er is een mogelijkheid tot geleide bezoeken.

De school kan de kerk gebruiken voor een gebedsmoment of voor een gebedsviering.

De kerk is rolstoeltoegankelijk en ook vleermuisvriendelijk;

Een vaste ploeg vrijwilligers zorgen voor de bloemenversieringen en het openen/sluiten van de kerk;

Aanvragen voor culturele voorstellingen (mits respect voor het gebouw en de functie) kunnen worden toegelaten na afspraak met de parochie en kerkraad. Het Davidsfonds gebruikt de kerk voor tentoonstellingen en er wordt een kerstconcert georganiseerd.

Vanaf 2020 mochten er geen doopsels meer gegeven worden in de kerk van Schellebelle.

	2021	2022	2023
Huwelijken	1	2	0
Uitvaarten	15	30	8

Bron secretariaat parochie Lede - Wichelen

2.1.5. Financieel overzicht

Geplande restauratie werken:

Voor de Sint-Jans-Onthoofdingskerk van Schellebelle blijft de oude premiereregeling (BVR 14 december 2001) van toepassing. Het restauratiedossier werd ingediend voor 1 januari 2015 en ontvankelijk verklaard. Volgens de decreetswijziging die inging op 01 januari 2017 is een gemeentelijk kerkenplanbeleidsplan noodzakelijk om premies te mogen ontvangen. Aan deze voorwaarde werd voldaan toen het eerste Kerkenbeleidsplan in juni 2017 werd goedgekeurd door het bisdom en de gemeente. Dit betekent dat er bij uitvoering van het goedgekeurde restauratiedossier nog altijd sprake is van een premie van 80%. Het is nog altijd wachten op de ministeriële vastlegging van de nodige budgetten om de dringende restauratie te kunnen starten.

De in 2014 aangevraagde premie is als volgt:

	Raming	Premieraming	Datum indienen	Datum ontvankelijkheid
Sint-Jans-Onthoofding Schellebelle	1.237.869,06	1.020.921,06	3/12/2014	9/01/2015

Opmerking: De vermelde bedragen zijn deze van de raming uit 2014 van het restauratiedossier.

Overeenkomstig het lopende MJP werd er jaarlijks een exploitatietoelage toegekend aan de kerkfabriek voor de courante werking, in 2023 werd ook een investeringstoelage voorzien. De exploitatietoelage is het bedrag dat de gemeente moet bijpassen voor de dagelijkse werking van de kerk. De maximale exploitatietoelage wordt vastgelegd in het MJP. Behoudens onvoorziene omstandigheden wordt deze exploitatietoelage in de loop van het MJP niet gewijzigd.

	2021	2022	2023
Exploitatie toelage	24.002,44 euro	23.516,41 euro	30488,70 euro
Investeringsstoelage			55.000 euro

2.2. Sint-Denijskerk te Serskamp

2.2.1. Identificatie van de Sint-Denijskerk

Sint-Denijskerk – Serskamp Fiche CRKC: - http://www.odis.be/lnk/OB_2414	
<p>Plaats in kerkelijke structuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bisdom: bisdom Gent - Dekanaat of regio: Dekanaat Wetteren - Parochie: Parochie Onze-Lieve-Vrouw parochie Lede-Wichelen 	<ul style="list-style-type: none"> - Adres: Dorpstraat 51 – Serskamp - Kadastrale gegevens: 2de afdeling sectie D nr 064B - Oudste vermelding gebedshuis: 1147 - Huidige kerk gebouwd op de plaats van de oude kerk in 1856-1858; - Eigendom gemeente; - Neo-gotisch – architect Clarysse - De parochiekerk Sint-Denijs, met inbegrip van de cultuurgooderen die er integrerend deel van uitmaken, een deel van de omringende kerkhofsite, het hekwerk en vier gietijzeren grafkruisen werden beschermd als monument d.d. 11-01-2012 omwille van artistieke, historische en volkskundige aard; - Omgeven door het kerkhof, eveneens beschermd als monument met hetzelfde besluit.
<p>We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.</p> <p>Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.</p>	
 <p>Uittreksel Ferrariskaart (1771-1778)</p>	 <p>Uittreksel kadasterplan</p>
 <p>Uittreksel Popkaart (1842-1879)</p>	

2.2.2. Beschrijving:

De kerk werd, samen met het omliggende kerkhof beschermd als monument op 11 januari 2012.

De kerk is opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed (ID 76555) – vastgesteld op 5/10/2009. (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/76555>)

Dorpskerk ingeplant aan de noordoostelijke straatzijde. Tevens gelegen op de oude kerksite van Serskamp aan het bescheiden dorpsplein gevormd door een breder deel van de Dorpstraat. Het omliggende kerkhof paalt ten noordwesten zijdelings aan de Pastorijstraat.

a) Cultuurhistorische waarde

Historiek

De huidige Sint-Denijskerk vervangt de oude parochiekerk van Serskamp op dezelfde locatie. De vroegste vermelding van een bedehuis in Serskamp gaat terug tot 1147. In 1148 schonk de bisschop van Kamerijk het altaar van Serskamp met afhangen van de kerk aan de abdij van Drongen, om te Serskamp een Norbertinessenklooster op te richten. Dit klooster, dat na verplaatsing rond 1258 bekend werd als "klooster Tussenbeke", behield het patronaat van de kerk tot 1705; toen kwam het aan de premonstratenzerabdij van Grimbergen. In 1783 werd het Norbertinessenklooster Tussenbeke afgeschaft (zie ook Billegem).

Er vond nog geen archeologisch onderzoek plaats dat uitsluitsel kan geven over de ouderdom van de vroegere bidplaats op de huidige kerksite. De oudste bekende bouwhistorische gegevens dateren uit het einde van de 16de eeuw: de eenvoudige kerk van Serskamp was toen al sterk vervallen.

In 1848 plande de gemeenteraad om de bouwvallige en te klein geworden oude parochiekerk door een nieuwe te vervangen doch dit werd niet aanvaard door de provinciale overheid. In 1849 kreeg architect Lemmen uit Dendermonde opdracht een renovatieontwerp voor de oude kerk te maken waarvan het plan voor de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen niet voldeed. Architect-priester Jan August Clarysse, onderpastoor van Wingene, tekende uiteindelijk in 1855 het ontwerp voor een nieuwe kerk. De oude parochiekerk werd in 1856 afgebroken. Iets meer centraal binnen hetzelfde kerkhof werd in 1856-1858 een driebeukige neogotische kerk gebouwd. De as van deze kerk werd ten overstaan van de vorige georiënteerde kerk een weinig noordwestwaarts verdraaid. De voorgevel van de huidige parochiekerk is enigszins schuin ingeplant ten opzichte van de rooilijn van de straat. Zoals de vorige werd de parochiekerk toegewijd aan de Heilige Dionysius.

De eerstesteenlegging vond plaats op 29 mei 1856 (volgens opschrift in arduinen gedenksteen rechts van het portaal). Op 28 juni 1858 werd de kerk ingezegend door de bisschop van Gent, Monseigneur Delebecque (zie herdenkingssteen met Latijns opschrift in de noordelijke zijbeuk). Tijdens de uitvoering van de werken werd aan het ontwerp gewijzigd om te besparen,

onder meer door het gebruik van andere materialen. De zijkoren werden vlak afgewerkt in plaats van de ontworpen driezijdige sluiting met schalken en nissen. De dekplaten van de kapitelen werden bijgepleisterd om fouten te verbergen. Onvoorzien waren de plaatsing van een ijzeren communiebank en een hek rond de doopvont, een tegelvloer op het doksaal en een bakstenen vloer op de tweede torenverdieping. In 1869 werd een kruisweg ingezegend. In 1888 werd de kerk voor de eerste maal geschilderd. In de periode 1937-1940 leidde "kerkschilder" Theo Goethals uit Gent de herschildering van het kerkinterieur. Het werk omvatte onder meer het herstellen van de muurschilderingen van de Heilige Petrus en Paulus.

In het tweede kwart van de twintigste eeuw werd meubilair aangevuld en vervangen zoals bijplaatsen van een biechtstoel; een derde biechtstoel werd in 1945 gemaakt door Jozef De Somer, beeldhouwer te Erpe, die in 1946 ook een nieuwe communiebank vervaardigde (op de achterzijde met inscriptie "Jef de Somer- Erpe"). Nieuw orgel geplaatst in 1958 (zie hardstenen gedenksteen in zijbeuk). Begin de jaren 1970 werden de polychrome wandschilderingen overschilderd.

Beschrijving

Driebeukige hallenkerk van het type met hoger opgaande middenbeuk. Het schip telt vijf traveeën. De half ingebouwde vierkante voorgeveltoren bevindt zich tussen de halve travee in het verlengde van de zijbeuken die eindigen op ondiepe en recht afgesloten zijkoren. Hoofdkoor van één travee met vijfzijdige sluiting en geflankeerd door een sacristie en berging. De bouwmassa vertoont harmonische proporties en een evenwichtig gedoseerde ornamentiek medebepalend voor gevelordonnantie en compositie.

Opgetrokken van bruine Rupelmondse baksteen met spaarzame verwerking van blauwe hardsteen voor de plintafzaat, de hele plint nabij de ingang, de omlijsting met boogveld van de ingang, deur- en vensterdorpels, waterlijsten, afdekplaten van de steunberen, hoekconsoles van de bogenfries van de toren en de kroonlijstenhoeken. Sacristie met enig gebruik van zandsteen onder meer in de plint ter hoogte van de deur. Leien zadeldak met daknok doorlopend boven het koor en dakruis boven het nokeind.

De toren telt vijf in hoogte verschillende geledingen en is bekroond door een sterk ingesnoerde achzijdige leien spits met ijzeren torenkruis. Overhoekse versneden steunberen met verjongend effect op de torenmassa. Korfboogvormig portaal gevat in een geprofileerde spitsboogomlijsting onder een spitsbogig doksaalvenster. De lagere derde geleding bezit gekoppelde blinde spitsboognissen, drie per torenzijde. De bovenste geleding met omlopende bogenfries onder de dakrand is geopend met spitsbogige galmgaten gekoppeld in een spitsboogveld met rond bovenlicht.

Zijbeuken voorzien van elegante spitsboogvensters met geprofileerde bakstenen dagkanten met verfijnd bakstenen maaswerk (twee alternerende types); ook de blindvensters aan de voorgevelzijde van dergelijk maaswerk voorzien. Gelykaardige lagere doch hooggeplaatste koorvensters. Versneden steunberen verlevendigen en ritmeren de gevelopbouw van schip en koor.

Berging en sacristie vormen overeenkomstige lage rechthoekige bouwvolumes in de kooroksels, onder een half schilddak. Eenvoudige afwerking met overhoekse steunbeer op de gevelhoek, beide getraliede vensters evenals het deurbovenlicht vertonen bakstenen maaswerk en ijzeren tracerings met geometrisch patroon in de beglazing.

Tussen en tegen de steunberen van het koorfront is een overdekte calvarieberg opgericht met gedenkplaten aan de familie Dalschaert. De calvarie is als het ware opgesteld in een ondiepe kapel met open voerpuntgevel, afgedekt met een zadeldak rustend op rechte bakstenen zijmuren. De roodgeschilderde houten dakrand van de voerpuntgevel vertoont een neogotisch getinte decoratieve uitsnijding (driepas met drielobmotief) en is bekroond met een houten topkruis. De bepleisterde binnenzijde is lichtblauw geschilderd als achtergrond van de beeldengroep en is voorts gewit. De onderbouw van de calvarieberg bevindt zich achter ijzeren hekwerk op een hardstenen grondplaat. In de frontzijde van de onderbouw zijn gedenkplaten aangebracht met inscripties die een oproep bevatten aan de bezoekers van het kerkhof om de overleden familieleden op aarde te herdenken en te bidden voor hun zielen. Centraal onder de calvarieberg is in een boogvormige uitsparing een hardstenen gedenkplaat aangebracht ter nagedachtenis aan Petrus Livinus Dalschaert, overleden in 1871. Beide flankerende grafplaten ter gedachtenis van de heer F. Dalschaert en van mevrouw A.M. Van Hauwermeiren zijn kleiner en springen enigszins vooruit. Gewitte beeldengroep met Christus aan houten kruis op Golgothabergh tussen Maria en Johannes.

Tegen de voorgevel van de kerk zijn in 2001 twee gerestaureerde laat-18de-eeuwse grafzerken geplaatst van geestelijken van de abdij van Grimbergen, tevens pastoor van Serskamp of proost van het klooster van Tussenbeke met in de reliëfdecoratie verwijzingen naar hun priesterschap en memento-morisymboliek.

Tegen de gevels van de sacristie zijn divers uitgewerkte stèles of opstaande delen met grafopchriften geplaatst, afkomstig van grafmonumenten daterend uit eind 19de en begin 20ste eeuw.

Interieur

Middenbeuk, lagere zijbeuken en koor met kruisribgewelven. Alle sluitstenen zijn van een kleine druipsteen met bladwerk voorzien. De spitsboogvormige scheibogen rusten op zuilen met geprofileerde achzijdige dekplaat. De kapitelen van zuilen en schalken en de consoles zijn met grove bladmotieven gedecoreerd. Koorwanden met slanke halfzuilen en twee symmetrisch aangebrachte rechthoekige deuropeningen naar sacristie en berging, ingeschreven in spitsboogvormige nissen met uitgespaarde rechthoekige deur. Sacristievenster met houten binnenluiken.

Bepoeterd interieur nu overwegend egaal wit geschilderd met enkele uitgespaarde fragmenten van de polychromie in het koor namelijk een figuratieve muurschildering aan weerszij van het hoofdaltaar. Voorts sporen van een decoratieve polychromie met geometrisch patroon achter de witte verflaag in het linker zijkoor.

Zwarte kalkstenen met witte marmeren vloertegels in geometrische patronen gelegd. In de jaren 1970 werd een deel van de vloer uitgebroken en werd het vloerpatroon in het koor aangepast.

Tegen de wand in het portaal hangt een marmeren gedenkplaat voor de oorlogsslachtoffers van 1914-1918, gesigneerd Gerard Breemersch Rousselare en gedateerd 1919.

Het kerkinterieur werd aangekleed deels met mobiliair afkomstig van de voorgaande parochiekerk, deels met later vervaardigde stukken waarvan een deel in neogotische stijl afkomstig uit het schrijnwerkersatelier van Séraphin De Maertelaere (Wetteren).

Drie koorglasramen met Bijbelse taferelen, van 1929 door de gebroeders Ganton. Boven het hoofdaltaar met voorstelling van de Calvarieberg als dank aan Onze-Lieve-Vrouw van Lede voor zijn bekomen genezingen geschonken door pastoor Leloup (1923-1931).

Mobilair

Schilderijen: "Jezus de kindervriend" van omstreeks 1600, van een onbekende meester mogelijk toe te schrijven aan de Brusselse schilder Hendrik De Clerck (1570-1629) of zijn omgeving, in 1625 door aartsbisschop Jacobus Boonen aan de kerk van Serskamp geschonken. "Het gezin van Nazareth", einde 18de eeuw.

Beeldhouwwerk: gepolychromeerd houten beeld van de Heilige Blasius uit de 17de eeuw. Gepolychromeerd houten beeld van de Heilige Dionysius uit de 17de eeuw. Twee musicerende engelen in eik uit het midden van de 18de eeuw (afkomstig van het vroegere orgel). Gepolychromeerd houten beeld van de Heilige Wivina uit de 19de eeuw. In de sacristie: kruisbeeld met rocaillmotief en engelenhoofdje (vermoedelijk afkomstig uit de abdij van Tussenbeke). Heiligenbeelden in de zijbeuken op uitgewerkte consoles.

Meubilair: Hoofdaltaar en zijaltaren in neogotische stijl omstreeks 1879 vervaardigd door beeldhouwer Serafien De Maertelaere uit Wetteren; eik, marmer en witte steen. Retabel van hoofdaltaar met voorstelling van het Laatste Avondmaal, Calvarie en de Vermenigvuldiging van de broden en de vissen; bekroond met beeldje van Sint-Dionysius. In de nissen van de altaartafel: voorstellingen van twee heilige bisschoppen en centraal de bewening van Christus. Zuidelijk zijaltaar toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw met in de nissen van het retabel staan links de beelden van de Heilige Joachim en de Heilige Jozef, centraal het beeld van Onze-Lieve-Vrouw met Kind en rechts de beelden van de Heilige Anna en de Heilige Elisabeth. Noordelijk zijaltaar toegewijd aan de Heilige Cornelius met in de nissen van het retabel het beeld van Sint-Vincentius a Paulo, Heilige Cornelius en van de Heilige Antonius van Padua.

Preekstoel in eik uit de 19de eeuw met op de panelen van de kuip bas-reliëfs met de bustes van de Heilige Petrus, de Heilige Dionysius en Christus. Biechtstoel in eik van omstreeks 1750 (zou afkomstig zijn van het Norbertinessenklooster Tussenbeke en werd na de afschaffing ervan in 1783, overgebracht naar de parochiekerk). Gepolychromeerde plaasteren kruisweg met voorstellingen in verheven reliëf; elke kruiswegstatie opzij gesigneerd "G.H. Parentani Fre/ Bruxelles". Vaandel van "De Onbevleete Ontvangenis".

De kerk werd beschermd omwille van de artistieke en de historische waarde bij besluit van 11 januari 2012. De bescherming als monument omvat de parochiekerk Sint-Denijs met inbegrip van de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken, een deel van de omringende kerkhofsite, het hekwerk en vier gietijzeren grafkruisen.

*“Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009: Wegens de **artistieke, historische en volkskundige waarde**: - als monument parochiekerk Sint-Denijs met inbegrip van de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken, deel van de omringende kerkhofsite met hekwerk en 4 gietijzeren grafkruisen, gelegen te Wichelen (Serskamp), Dorpstraat 51; bekend ten kadaster: Wichelen, 2e afdeling, sectie D, perceelnummers 57A, 648 DEEL, 67N DEEL zoals afgebakend op bijgevoegd plan”*

Parochiekerk Sint-Denijs met inbegrip van de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken:

Schilderij: "Jezus de kindervriend" van omstreeks 1600

Schilderij: "Het gezin van Nazareth" uit eind 18de eeuw

houten beeld van de Heilige Blasius uit de 17de eeuw

houten beeld van de Heilige Dionysius uit de 17de eeuw

twee musicerende engelen in eik uit midden 18de eeuw

houten beeld van de Heilige Wivina uit de 19de eeuw

kruisbeeld met rocaillmotief en engelenhoofdje (in de sacristie)

zes gepolychromeerde plaasteren heiligenbeelden op uitgewerkte consoles

gepolychromeerd plaasteren Christusbeeld aan kruis

hoofdaltaar en twee zijaltaren in neogotische stijl van omstreeks 1879

preekstoel in eik uit de 19de eeuw

biechtstoel in eik van omstreeks 1750

gepolychromeerde plaasteren kruisweg

vaandel van "De Onbevleete Ontvangenis"

De **artistieke waarde, historische waarde, in casu architectuurhistorische waarde** wordt als volgt omschreven: Neogotische plattelandskerk gebouwd in 1856-1858 naar ontwerp van 1855 van de priesterarchitect Jan August Clarysse. Als authentieke dorpskerk in sobere baksteenarchitectuur en naar type plattegrond en opbouw met smaakvolle ornamentiek, getuigend van een artistieke creatie én architectuurhistorisch betekenisvol voor de evolutie van deze architect zijn kerkelijk architecturaal oeuvre. De dorpskerk is representatief voor de esthetiek en vormentaal eigen aan Clarysse, waarmee hij een aparte plaats inneemt binnen de evolutie van de neogotiek. Ook in de architecturale vormgeving van het kerkinterieur is de Sint-Denijskerk stilistisch exemplarisch voor de neogotische kerkenbouw van Clarysse. De Sint-Denijskerk bezit een typerend neogotische uitrusting en aankleding die stilistisch een ensemble vormen harmoniërend met de architectuur waaronder: altaren met kunstzinnig schrijnwerk van het laatste kwart 19de eeuw uit het atelier van de beeldhouwer-schrijnwerker Séraphin De Maertelaere (Wetteren), fragmenten en sporen van wandbeschildering die getuigen van een karakteristieke neogotische polychromie in het koor, en drie koorglasramen van 1929 uitgevoerd door het atelier Ganton die een illustratie zijn van neogotische glasmaakunst. Een aantal religieuze kunstwerken gerecupereerd uit de voorgaande kerk op dezelfde site getuigen tevens van de voorgeschiedenis van het kerkgebouw.

(Uittreksel beschermingsbesluit 11/01/2012)

Kerkhof rond de Sint-Denijskerk

Het kerkhof werd opgenomen in de Inventaris van het bouwkundig erfgoed vastgesteld op 20 juni 2023 <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/76556>

Het volledige kerkhof werd, samen met de kerk, beschermd als monument op 11 januari 2012.

Beschrijving

Het kerkhof kreeg zijn huidige vorm en oppervlakte door grenswijzigingen en uitbreiding achterwaarts van het oude kerkhof rond de voorgaande kerk. De begraafplaats werd voornamelijk achter de kerk in een recente periode uitgebreid. De vroegere min of meer

ovale vorm van het kerkhof, typerend voor in oorsprong oude kerksites met kerkhof, is niet meer herkenbaar aanwezig. Voorheen paalde het domein van de pastorie rechtstreeks aan het kerkhof, nu scheidt de Pastorijstraat beide.

Aan de voorkant is het kerkhof van het openbare domein afgescheiden door ijzeren hekwerk op een gecementeerde en gewitte lage bakstenen muur met hardstenen afdekking. In de as van het kerkportaal vormt een hoog dubbel hek aan decoratieve ijzeren hekpijlers met siervaasbekroning en kruis op de middenstijl een typische kerkhoftoegang. Siermotieven en het gebruik van bouten bij het hekken laten vermoeden dat deze constructie uit het begin van de 20ste eeuw dateert. Aan de Pastorijstraat vormt een ligusterhaag een groenblijvende levende afsluiting. Achter het hekwerk en tegen de perceelgrens rechts opzij is een groenblijvende haag van coniferen aangeplant.

Het hoofdpad van het kerkhof loopt in de lengteas en omheen de kerk. Smallere zijpadjes delen het kerkhof op in blokken met rijen aangelegde graven aan weerszij van en achter de kerk. Van de sacristiedeur leidt een recht pad loodrecht richting pastorie; het pad is aan de straat afgesloten met een laag ijzeren hekje; centrale speerpunt bekroond met kruisje.

Tussen de overwegend lage hardstenen graftekens en grafzerken bleven nog vier gietijzeren grafkruisen als traditioneel grafteken bewaard. Aan de hand van de classificatie en typologie opgesteld in de inventaris van Hourant R. (in: Lempereur F., La Fonte en Wallonie. Les Croix de nos Aïeux, Liège, 1992) kon het type grafkruis worden bepaald. De vier grafkruisen behoren tot de groep van de nog meest voorkomende gietijzeren exemplaren, namelijk de opengewerkte grafkruisen. De vier exemplaren vertonen naast de typerende ornamentiek ook een centrale figuur met betrekking tot de dodencultus, voorstellende de Maagd Maria op wereldbol, twee met Christus aan het kruis, en vermoedelijk de H. Jozef.

b) Bouwfysische toestand kerkgebouw

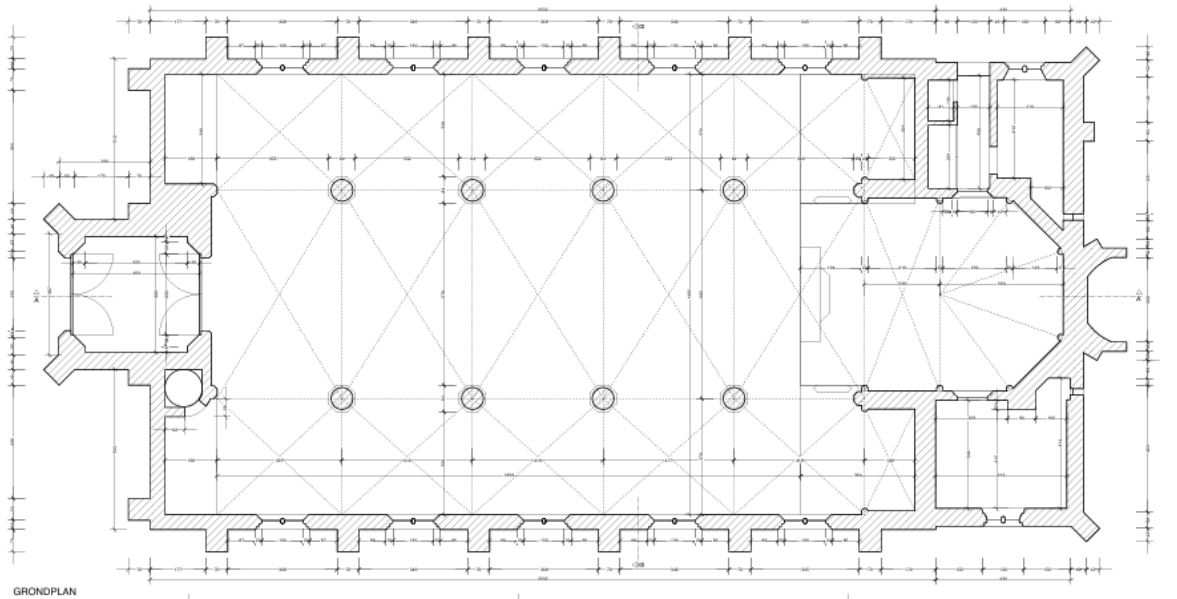
Gelet op de slechte staat van de glas-in-loodramen, de verwarming, de elektrische installatie, de afwezigheid van loopbruggen op de kerkzolder en de noodzaak tot het herschilderen van het interieur, werd in december 2014 een volledig restauratiedossier ingediend. In maart 2015 werd het dossier ontvankelijk verklaard. Gelet op de hoogdringendheid werden in 2019 een aantal werken uitgevoerd gebruik makend van de 20%-regeling. Er werden loopbruggen geplaatst op de kerkzolder wat de toegankelijkheid heel wat verbeterde en de elektriciteit werd vernieuwd. Een controle door een keuringsfirma had de installatie afgekeurd. De restauratiepremie werd bij M.B. van 10 april 2024 vastgelegd. De restauratiewerken zullen in de loop van de komende jaren volledig uitgevoerd worden.

Vernieuwen dakbedekking op het schip van de Sint-Denijskerk. Daar de toestand van de dakbedekking jaar na jaar slechter werd, werd een inspectie van Monumentenwacht gevraagd. De inspectie vond plaats op 9 september 2020. Daaruit bleek dat de dakbedekking aan vervanging toe was en werd er volgens de standaardprocedure een premie aangevraagd.

De standaardpremie werd toegekend en op 2 mei 2024 werden de werken gestart. De einddatum was eind september 2024.

De laatste inspectie van Monumentenwacht vond plaats op 6 november 2024. Daarin werd gesteld dat het gebouw in het algemeen in een goede staat is en dat er regelmatig onderhoud wordt uitgevoerd. Desalniettemin blijft het belangrijk om periodiek onderhoud uit te blijven voeren en de adviezen op te volgen.

Oppervlakte	middenbeuk: 18,5 x 14,02
Vrije hoogte in meter	11,02
Aantal zitplaatsen	300

c) **Architecturale mogelijkheden**

Daar zowel het gebouw als het interieur beschermd zijn, is een verbouwing die de eigenheid van het gebouw aantast, moeilijk te verantwoorden. Eventuele aanpassingen moeten getoetst worden aan de erfgoedwaarden van het gebouw. Daarnaast is een architecturale uitbreiding zo goed als onmogelijk gelet op het omgevende kerkhof dat eveneens als monument werd beschermd. Het gebouw heeft in zijn huidige vorm en zijn ligging binnen de omschrijving van het als monument beschermde kerkhof een aantal beperkingen. Er zijn geen toiletten, geen vestiaire en andere voorzieningen, waardoor een ruimer gebruik van het gebouw gehypothekeerd wordt. In het huidige parochiaal plan blijft de kerk behouden voor de eredienst zodat interne verbouwingen of toevoegingen moeten getoetst worden aan de initiële bestemming van het gebouw. Daarenboven is de kerk niet zo groot waardoor een architecturale nieuwe invulling de belevingswaarde van het gebouw zou schaden. Het advies van het Agentschap Onroerend Erfgoed is noodzakelijk voor alle werkzaamheden aan het kerkgebouw. Zoals tot op vandaag is een gebruik van de kerk door derden mogelijk. Elke aanvraag wordt onderzocht door de kerkraad die nagaat of de aangeboden activiteit verenigbaar is met de waardigheid van het gebouw.

Voorzieningen:

Sanitair	Er is één toilet aanwezig.
Verwarming	Er is één warme luchtblazer die op gas werkt. Na de restauratie zal de nieuwe verwarming <u>eveneens</u> op gas zijn.
Verlichting	Ledverlichting, op afstand bedienbaar
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audiosysteem	Er is een goed werkend audiosysteem, 3 draadloze micro's en een CD/USB-speler
Beeldschermen	Niet aanwezig. Een groot scherm met beamer kan geplaatst worden.
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja, enkel het schip en de zijbeuken. Hoogkoor en toilet niet.
Diefstal- en brandbeveiliging	Er is camerabewaking, raadpleegbaar op laptop Er zijn brandblussers aanwezig.
Bliksembeveiliging	Is in 2024 tijdens de restauratie van het dak volledig vernieuwd.
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Volgens het gewestplan ligt de Sint-Denijskerk en het kerkhof binnen een zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

In de gewestplannen worden deze gebieden aangeduid met een eigen kleur (effen blauw). Deze zones werden aldus aangeduid, welke een voldoende grote oppervlakte beslaan opdat de cartografische aanduiding nog mogelijk zou zijn. Deze gebieden zijn principieel bestemd voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met inbegrip van gebouwen voor openbare diensten, daaronder vallen religieuze instellingen en gebouwen voor de eredienst.

Foto Google maps

Sint-Denijskerk – Serskamp – Ruimtelijke Omgeving

Legende:

Monument

Opgenomen in vastgestelde inventaris

Andere

1 – Jeugdheem – parochiale werken Serskamp. Ruimte voor vergaderingen en bijeenkomsten allerlei.

2 – herberg “De Eendracht” met bijhorende feestzaal. Wordt veelvuldig gebruikt voor allerlei bijeenkomsten, feesten, maaltijden na uitvaart

3 – Voormalig kloostergebouw, thans eigendom van het Bisdom Gent. Beeldbepalend gebouw aan het Dorpsplein. Staat sedert het vertrek van de zusters in 2010 te vervallen.

4 – Vrije kleuterschool “Sterrenkind”

5 – Sint-Denijskerk

6 – Voormalige pastorij, beschermd als monument. Thans in gebruik als filiaal gemeentelijke bibliotheek (gelijkvloers) en zetel van de kerkfabriek (2 lokalen op de verdieping. De omringende tuin is eveneens als monument beschermd. Er is een restauratiedossier in opmaak.

7 – Kerkhof – volledig als monument beschermd. Nog steeds in gebruik als begraafplaats

8 – Voormalig gemeentehuis, gesloopt en vervangen door meergezinswoning met handelszaak op het gelijkvloers.

9 – Bushalte “De Lijn” met functionele verbinding tussen Wetteren en Aalst;

10- Gemeentelijke jongensschool “ De Rozelaar”. De lokalen – refter en sportzaal – worden voor verschillende evenementen gebruik door verschillende verenigingen;

11 – Openbare parking;

Verder op de het Dorpsplein nog een bakkerij, een slagerij-traiteur en een Tapasbar;

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en zijn actuele functie

Het gebruik van de kerk is afhankelijk van het beleid dat door de kerkelijke overheid wordt gevoerd. Het oorspronkelijk dekenaal kerkenplan is niet meer van toepassing en werd vervangen door het parochiaal pastoraal plan van de Onze-Lieve-Vrouwparochie Lede-Wichelen dat bepaalt dat de kerk voor de eredienst behouden blijft. Sedert 2011 werd de weekend mis in Serskamp geschrapt.

De kerk wordt momenteel gebruikt voor:

- stil gebed.
- huwelijksvieringen.
- uitvaarten.
- gebedsviering op Aswoensdag.
- kruisweg op Goede Vrijdag.
- 11 november.

- viering op kermismaandag.
- vieringen van de scholen.
- tentoonstellingen, concerten en andere sociaal-culturele evenementen.

	2019	2020	2021	2022	2023
Huwelijken	?	?	?	2	4
Begravenissen	16	17	20	19	20

Elke eerste woensdag van de maand is er om 18u30 een gebedsviering in de kerk.

Dopen, eerste communie en vormsel mogen niet meer plaats vinden in de Sint-Denijskerk.

De kerk is rolstoeltoegankelijk en ook vleermuisvriendelijk.

Er is, samen met de brandweer, een calamiteitenplan opgesteld.

De kerk is elke dag volledig toegankelijk tussen 9u00 en 17u00, alhoewel dat in de zomer iets langer kan zijn. Er is een ploeg van ongeveer twintig vrijwilligers die zorgen voor het openen en sluiten van de kerk en voor de versiering met bloemen. Gelovigen kunnen hier komen bidden en de stilte van dit mooi gebedshuis opzoeken. Er is camerabewaking waarvan de beelden gemiddeld anderhalve maand bewaard worden. Er is een wifi-verbinding in de kerk.

Aanvragen voor culturele voorstellingen (mits respect voor het gebouw en de functie) kunnen worden toegelaten na afspraak met de parochie en kerkraad.

Er waren de voorbije jaren tentoonstellingen in de kerk, zowel georganiseerd door de kerkfabriek/parochie als door buitenstaanders:

- Jaarlijks wederkerend: Afscheid 3de kleuterklas - kleuterschool Sterrenkind
- Jaarlijks wederkerend: 31 oktober – Deelname aan Reveil – open kerk
- 23 november 2010 – Kleuters zingen kerstliederen voor ouders en grootouders
- 27 maart 2011 – concert Arabeska
- 3 februari 2013 – Opvoering “Ark van Noach” door kleuterschool Sterrenkind
- 14 oktober 2014 – tentoonstelling rond nevenbestemming kerk en bevraging
- 14 oktober 2014 – koffiestop Ziekenzorg
- 17 december 2015 – Kerstfeest door kleuterschool Sterrenkind
- Handel en wandel rond de kerktoren – eigen organisatie
- Voorstelling restauratiedossier aan de hand van plannen en foto’s – eigen organisatie
- 28 november 2015 – Concert Arabeska
- 8, 9, 10, 11 oktober 2016 – Tentoonstelling processies in Serskamp en Wichelen
- 9 oktober 2016 – koffiestop Ziekenzorg
- 21 december 2016 – kerstevocatie door kleuterschool Sterrenkind
- 8 november 2018 – Sint-Maartensfeest kleuterschool Sterrenkind
- 27 mei 2019 – infoavond rond nevenbestemming samen met CRKC
- 8 november 2019 – Sint-Maartensfeest kleuterschool Sterrenkind

- 8 februari 2020 – optreden “Verdammt Spielerei” – organisatie gemeente
- 18 maart 2020 – Voordracht Davidsfonds over Beethoven
- 21/06/2020 – 8/07/2020 - Helpende handen – in samenwerking met KADOC – Leuven
- 9 oktober 2020 – Voorstelling Erfgoedsprokkel in samenwerking met Provincie
- 9, 10, 11, 12 oktober 2020 – Tentoonstelling “Toneellevens in Serskamp”
- december 2020 – postzegeltentoonstelling rond kerstpostzegels
- 26 april 2021 – Schooloptreden door kleuterschool Sterrenkind
- 21 december 2021 – Kerstconcert Arabeska
- oktober 2022 – Fototentoonstelling “Bijzonder kerkelijk erfgoed” – in samenwerking met Open Kerken
- 29 – 30 juni en 1 juli 2024 – Tentoonstelling “Gewapend” – Postzegelclub ‘t Rozenland
- 8 september 2024 – Deelname Open Monumentendag – rondleidingen in de kerk
- 12, 13, 14, 15 oktober 2024 – tentoonstelling Serskampse kunstenaars - organisatie heemkring Wichelen-Serskamp

Er is een Erfgoedsprokkel, uitgegeven in samenwerking met het provinciebestuur, beschikbaar voor de bezoekers en er is mogelijkheid tot geleide bezoeken.

De Sint-Denijskerk is lid van “Open Kerken” en er ligt een gastenboek voor de bezoekers.

De school kan de kerk gebruiken voor een gebedsmoment of voor een gebedsviering. De kleuterschool gebruikt ook de kerk voor speciale gelegenheden (Sint-Maarten, Kerstmis, diploma-uitreiking,...)

2.2.5. Financieel overzicht

Overeenkomstig het lopende MJP werd er jaarlijks een exploitatietoelage toegekend aan de kerkfabriek voor de courante werking, in 2023 werd ook een investeringstoelage voorzien. De exploitatietoelage is het bedrag dat de gemeente moet bijpassen voor de dagelijkse werking van de kerk. De maximale exploitatietoelage wordt vastgelegd in het MJP. Behoudens onvoorziene omstandigheden wordt deze exploitatietoelage in de loop van het MJP niet gewijzigd.

	2021	2022	2023
Exploitatie toelage	14.914,89 euro	13.085,16 euro	23.264,69 euro
Investeringsstoelage			1815 euro

De in 2014 aangevraagde premie (elektriciteit, glas-in-lood, verwarming, loopbruggen en binnenschilderwerken) is als volgt:

	Raming	Premieraming	Datum indienen	Datum ontvankelijkheid
Sint-Denijskerk Serskamp	670.470,7	576.497,35	23/12/2014	17/03/2015

Opmerking: De vermelde bedragen zijn deze van de raming uit 2014 van het restauratiedossier. Maar in de kerk van Serskamp werd de elektrische installatie afgekeurd en moest die bij voorrang volledig vernieuwd worden. Om dit mogelijk te maken, was het ook noodzakelijk de toegankelijkheid van de kerkzolder te verbeteren. In afwachting van de definitieve vastlegging van de restauratiepremie, mochten deze dringende en noodzakelijke werken al uitgevoerd worden. In januari 2018 werd er gestart met het plaatsen van loopbruggen op de kerkzolder en daarna met vernieuwing van de elektrische installatie. Er werd gebruikt gemaakt van de 20%-regeling uit de wetgeving.

De raming uit 2014 bedroeg 670.470,7 waarvan 554.867,5 euro in aanmerking komt voor de berekening van de premie (bedragen exclusief BTW) – 80% Vlaamse overheid, 10% gemeente en 10% opdrachtgever. De premie door de Vlaamse overheid bedraagt 488.283,27 euro. Bij Ministerieel besluit van 10 april 2024 werd de premie goedgekeurd. Het overleg met de architect en de erfgoedconsulent werd ondertussen opgestart om de verdere vordering van het dossier te bekijken.

Premie vernieuwen dakbedekking op het schip van de Sint-Denijskerk. Daar de toestand van de dakbedekking jaar na jaar slechter werd, werd een inspectie van Monumentenwacht gevraagd. Daaruit bleek dat de dakbedekking aan vervanging toe was en werd er volgens de standaardprocedure een premie aangevraagd.

	Raming	Geraamde premie	Datum goedkeuring premie	Goedgekeurde offerte
vernieuwen dak schip kerk	€ 243.145,74	€ 115.468,13	21 juni 2023	€ 217.276,53

De aanvang van de werken was op 2 mei 2024. De voorziene duur van de werken bedraagt 90 dagen.

2.3. Sint-Gertrudiskerk te Wichelen

2.3.1. Identificatie van de Sint-Gertrudiskerk te Wichelen

Sint Gertrudiskerk – Wichelen	
Fiche CRKC: http://www.odis.be/lnk/OB_2415	
<p>Plaats in kerkelijke structuur:</p> <ul style="list-style-type: none">- Bisdom: bisdom Gent- Dekenaat of Regio: Dekenaat Wetteren- Parochie: Onze-Lieve-Vrouw parochie Lede-Wichelen	<ul style="list-style-type: none">- Adres: Margote 84 - Wichelen- Kadastrale gegevens: 1ste afdeling sectie B nr 0381P- Oudste vermelding gebedshuis: 10de eeuw; locatie Oud-Dorp- Huidige kerk: 1873; locatie Margote- Eigendom kerkfabriek;- Neo-gotisch - architect Serrure- De parochiekerk Sint-Gertrudis, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, werd beschermd als monument d.d. 11-01-2012 omwille van sociaal- culturele waarde, artistieke en historische waarde
<p>We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.</p> <p>Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.</p>	<p>Beschermd monument</p>
	
<p>Kadasterplan</p>	

2.3.2. Beschrijving

Vrijstaande parochiekerk geïntegreerd tussen de overwegende lintbebouwing aan de zuidelijke straatzijde, enkele meters achteruit wijkend ten overstaan van de oude rooilijn. Vooral de hoog oprijzende voorgeveltoeren van het slanke kerkgebouw vormt in het vlakke Scheldelandschap een significant herkenningsteken dat het dorpscentrum van Wichelen domineert en markeert.

a) Cultuurhistorische waarde

Historiek

Het Scheldedorp Wichelen beschikte wellicht minstens van in de 12de eeuw over een bidplaats. Het Sint-Gertrudiskapittel van Nijvel bezat het patronaatsrecht. De vroegere parochiekerk van Wichelen was meer noordwaarts gelegen dan de huidige, namelijk in de oude dorpskom bij de Schelde, op de excentrische noordwestelijke wijk Dorp en Paddenhoek. Door het problematisch bouwvallig karakter van de oude dorpskerk met romaanse kruisingstoren werd in de jaren 1860 afgezien van herstel en gekozen voor nieuwbouw elders in de gemeente. De oude kerksite aan Dorp bleef herkenbaar bewaard in de vorm van het ommuurd oud kerkhof naast de Schelde met als monument beschermde grafkapel met dodenhuisje (Oud Dorp).

In 1866 werd architect Edmond Serrure senior (Sint-Niklaas) belast met de opmaak van de plannen voor de nieuw te bouwen kerk. Het twistpunt over de locatie vertraagde de uitvoering. Uiteindelijk werd beslist een nieuwe kerk meer centraal in een andere woonwijk van de parochie te bouwen die voor meer gelovigen gunstiger gelegen was. Voor de bouw van een nieuwe kerk werd een stuk grond aan de zuidzijde van de steenweg Wetteren-Dendermonde binnen de wijk Margote geschonken door de heer J.-B. Eeckhaut-De Keyser.

Goedgekeurd door de gemeenteraad op 8.02.1867 en na opmerkingen van de Koninklijk Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) aangepast door architect E. Serrure; goedgekeurd door de Commissie in 1868. Aanbesteding op 3.04.1870. Funderingen aangevat in augustus 1870 met hardsteen afkomstig van de afbraak van de oude dorpskerk. Eind 1871 stond de kerk onder dak. Stenen overwelling beëindigd in maart 1872. De toren was voltrokken in juli 1872. De kerk toegewijd aan Sint-Gertrudis, patroon van de voorgaande parochiekerk, werd op 30.10.1872 ingezegend en op 28.07.1873 ingewijd door monseigneur Bracq, bisschop van Gent.

In 1914, tijdens de Eerste Wereldoorlog, werd de kerktorens spits vernield. Bovenste geleding van de kerktoren in 1926 vereenvoudigd heropgebouwd met nieuwe spits, volgens ontwerp (1924) van architect Theopiel Présiaux (Wichelen). Hij diende rekening te houden met de opmerkingen van provinciaal architect V. Vaerwyck (onder meer aangaande het materiaalgebruik). In 1970 gerestaureerd door architect F. Weyers (Sint-Niklaas). Sacristie uitgebreid met dagkapel in 1983.

Interieur van de kerk eind 1872 - begin 1873 aangekleed en uitgerust met het hersteld oud meubilair, voornamelijk 18de-eeuws, afkomstig uit de voorgaande parochiekerk. Later vervolledigd met kwaliteitsvol neogotisch meubilair overwegend uit het atelier van Mathias Zens. Zijn ontwerp voor het koorgestoelte van 1881 werd in 1882 door de Commissie goedgekeurd.

Volgens De Potter en Broeckaert was het interieur van de kerk volledig geschilderd. Van deze polychromie in neogotische stijl rest nog weinig. Het schilderwerk in het hoogkoor was van de hand van J. Janssens (Sint-Niklaas). Melding van gedeeltelijke herschildering van het hoogkoor in 1903 door Janssens (Gent). Bij de herschildering van het kerkinterieur in 1927 door Theo Goethals (Gent) adviseerde de KCML om de schilderijen van J. Janssens in het koor en achter de zijaltaren te behouden en te restaureren. In 1955 vonden schilderwerken plaats onder leiding van broeder Julien van het Gentse Sint-Lucasinstituut. Na de herstellingswerken van 1985 (aan dak, toren met vernieuwing van de haan) volgen eind 1988- begin 1989 schilderwerken (naar ontwerp van Dom Antoine van de abdij van Dendermonde) waarbij de figuratieve polychromie van het koor fors werd gereduceerd.

Beschrijving

Eenvoudige plattegrond van een transeptloze driebeukige kerk met ingebouwde vierkante voorgeveltoren, schip van zeven traveeën eindigend op een vijfzijdig koor gericht naar het zuiden; koor geflankeerd door sacristie rechts en een berging links. Benedenkerk onder een leien zadeldak met symmetrisch geplaatste houten dakkapelletjes; daknok doorlopend boven het koor.

Bakstenen kerk met verwerking van natuursteen voor de plintafzaat, bij de versnijdingen en afdekking van de steunberen, ter omlijsting van portaal en van de vensters en voor het maaswerk van de vensters. De voorgevel is als zichtgevel aan de straat uitgewerkt met een middenrisaliet dat tot toren is uitgebouwd. Vierkante toren van 47 meter hoog met vijf geledingen onder ingesnoerde achtkantige torenspits met torenkruis en windhaan. Opvallend accentuerende versneden hoeksteunberen. Verticaliserend effect door de superpositie van portaal, ruim doksaalvenster, beeldnis en galmgat, alle met spitsboogvorm, galmgaten met deelzuiltje en vierpas in het maaswerk. Bekronende horlogegeleding onder aflijnende bogenfries. Symmetrisch concept in de voorgevel beklemtoond door de plaatsing daarin van de spitsboogvensters van de zijbeuken; ook beide ronde bovenlichten met ingeschreven vierlob en de lichtspelen van de trapkokers in beide torenhoeken. Herhaling van dezelfde spitsboogvensters in de langsgevels van de zijbeuken en koor met variatie tussen twee types van elegant gotisch maaswerk. Zijgevels en koor zeer eenvoudig uitgewerkt met ritmerende steunberen; blinde driezijdige koorsluiting.

Oorlogsgedenkteken 1914-1918 met twee rechthoekige bronzen platen met tafereel in bas-reliëf ter herdenking aan de gesneuvelde soldaten en gestorven opgeëisten van de Eerste Wereldoorlog, aangebracht onder de grote vensters in de voorgevel van de kerk. Volgens opschrift op de rand van de gedenkplaten in de gieterij Verbeyst (Brussel) in brons gegoten beeldhouwwerk met signatuur van de bekende beeldhouwer Floris de Cuyper (1875-1965) uit

Mortsel. De voorlopige plaasteren modellen van de gedenkplaten door deze kunstenaar werden op 24 oktober 1920 plechtig ingehuldigd. Zij werden nadien vervangen door de definitieve bronzen gedenkplaten. De gedenkplaat links van de deur met opschrift "Het dankbaar Wichelen aan zijne Helden en Martelaars 1914-1918" vermeldt tevens de namen van twaalf gesneuvelde Wichelse soldaten en toont een geknielde treurende vrouw met wapenschild van Wichelen en een naakte figuur die hulde brengt met palmtakken en lauwerkransen bij een opgebaarde soldaat. De rechter gedenkplaat vermeldt zeven burgerlijke slachtoffers bij voorstelling van drie mannelijke burgers met de kerk van Wichelen op de achtergrond.

Interieur

Portaal in de eerste travee overdekt met een kruisribgewelf. Hardstenen gedenkplaat aan de bouw in spitsbogige wandnis met volgend opschrift: "Kerk, Pastory en Muer/ Gebouwd 1870 = 1872/ T. Van Herzele. Pastor/ F.J. Laleman.t – Burger/ S. Van Caelenbergh. Voorz./ Gever des gronds :/ J-B. Eeckhautd – De Keyser". Geschilderd opschrift met chronogram boven de deuropening naar de middenbeuk: "Deo CoeLI DIVaeqUe gertrUDI ConseCratUr" verwijzend naar de kerkwijding in 1873.

Middenbeuk, koor en beide lagere zijbeuken overkluisd door geprononceerd gebogen gewelven met kruisribben. Binnenruimte architecturaal sterk beheerst door de ritmering met spitsbogige gordelbogen en scheibogen, rustend op slanke zuilen met bladkapiteel. Kraagstenen eveneens met bladwerk vangen gewelfribben op in de zijbeuken en schalken in de middenbeuk. Ronde pseudobovenlichten aangebracht met ingeschreven vierpas in de wanden boven de scheibogen.

Van de oorspronkelijke neogotische polychromie van J. Janssens resten de figuratieve voorstellingen in twee blindnissen van het koor: de Heilige Barbara (rechts) en de Heilige Gertrudis (links), evenals de polychrome zogenaamde gordijnschilderingen achter de zijaltaren van Sint-Marculfus en Onze-Lieve-Vrouw met Kind. Onderaan op de koorwand zijn nog vage sporen zichtbaar van overige muurschilderingen evenals een figuur in een medaillon boven op de centrale koornis. Voorts is het kerkinterieur overwegend egaal licht geschilderd met een bescheiden eenvormige accentuering van gewelfribben, consoles en kapitelen.

Bij de inrichting van de kerk werden, naast meubilair, ook binnendeuren uit de vroegere dorpskerk aan de inkomzijde hergebruikt. Eikenhouten paneeldeuren met hun bijhorende omlijstingen, daterend uit de tweede helft van de 18de eeuw, met rijke ornamentiek met kenmerkende rococo elementen en in medaillons de afbeelding in bas-reliëf van beide patroonheiligen (de Heilige Gertrudis en de Heilige Marculfus) ook vereerd in de voorgaande kerk. De dubbele deur van de hoofdingang werd enigszins aangepast bij de herplaatsing in de nieuwe kerk.

Aan de koorzijde domineert de kwaliteitsvolle neogotische afwerking en uitrusting in overeenstemming met de bouwstijl van het kerkgebouw zelf. Dit vormt een eenheid met beide neogotische glasramen in de laatste travee. Ook de meeste heiligenbeelden horen in dat tijds kader thuis.

Mobilair

Beeldhouwkunst: Gepolychromeerd houten beeld van Sint-Gertrudis uit het begin van de 17de eeuw in de linker zijbeuk (in de jaren 1950 ondeskundig herschilderd), op houten console en met dito baldakijn, in Lodewijk XVI-stijl van einde 18de – begin 19de eeuw; gepolychromeerd eikenhouten beeld van Sint-Marculfus, van de apostelen Petrus en Paulus op rechter zijaltaar en gepolychromeerde natuurstenen beeld van Onze-Lieve-Vrouw met Kind op linker zijaltaar, allen afkomstig uit het atelier van Mathias Zens; gepolychromeerd houten beeld van de Heilige Barbara in de rechter zijbeuk; egaal geschilderd plaasteren beeld van de Heilige Antonius van Padua, van de Heilige Theresia van Lisieux, van een Heilige in bisschopskledij, van de Heilige Catharina van Alexandrië, van de Heilige Jozef met Kind, van de Heilige Gerardus Majella (op idem consoles uitgewerkt met engel met banderol); twee gepolychromeerde plaasteren beelden van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes.

Meubilair: Neogotisch hoofdaltaar (hout en steen), eind 19de eeuw; twee neogotische zijaltaren (hout en steen) uit het atelier van Mathias Zens; neogotische eiken koorbanken en koorlambrisering door Mathias Zens (circa 1882); communiebankpanelen van 1738 in Lodewijk XV-stijl door Joannes De Smedt (Dendermonde), in 1873 verwerkt in de doksaalbalustrade; fraaie neogotische eiken communiebank met verfijnde detaillering en liturgische voorstellingen (atelier Mathias Zens ?); rijk gedecoreerde eikenhouten preekstoel in Lodewijk XIV-stijl uit het eerste kwart van de 18de eeuw. Onderstel met de symbolen van de vier evangelisten. Op de kuip in medaillons beide patroonheiligen de Heilige Marculfus en de Heilige Gertrudis; symbolen van de drie goddelijke deugden. Achterwand gevormd door een gordijn opgehouden door twee zwevende engelen en met medaillon met de afbeelding van de Goede Herder; twee eikenhouten biechtstoelen in classicistische stijl uit de tweede helft van de 18de eeuw (kapitelen van de pilasters niet origineel); twee neogotische biechtstoelen met passiesymbolen, uit het atelier van Mathias Zens; twee eikenhouten kerkmeestersbanken in Lodewijk XV-stijl (in de zijbeuken) uit tweede kwart van de 18de eeuw, mogelijk vervaardigd door Theodoor Verhaegen (1700-1759) uit Mechelen; een bank met voorstelling van het oordeel van Salomon, op de andere bank de zegening van een melaats kind door de Heilige Marculfus; twee eikenhouten kerkmeestersbanken (van de armendis) in Lodewijk XV-stijl (portaalzijde), daterend uit het midden van de 18de eeuw. Op de rug medaillon met de afbeelding van Christus en van Onze-Lieve-Vrouw; versiering met cherubs en bladwerk; cartouche met de afbeelding van de apostelen Petrus en Paulus; twee gepolychromeerde retabels één met voorstelling in bas-reliëf van de Heilige Familie, één met voorstelling van Onze-Lieve-Vrouw, beide gevat in gelijkaardig neogotisch uitgewerkt schrijnwerk; doopvont in messing in renaissancestijl van het einde van de 16de eeuw; kuip op ingesnoerde stam vroeger versierd met vier voluten (niet oorspronkelijk), nu drie. Deksel in koper vervaardigd in 1788 door Thomas van Coetschem; eikenhouten orgelkast in een late Lodewijk XV-stijl van het einde van de 18de eeuw. Varia: epitaafsteen van de familie de Cordes (deze familie was in het bezit van de heerlijkheid Wichelen van 1616 tot 1752); witmarmeren plaat met opschrift; overschilderde plaasteren kruisweg in bas-reliëf (sporen van vroegere polychromie); twee neogotische glasramen; rechter glasraam met voorstelling van de Hemelvaart van Christus en opschrift "Dono dedie JR Den Haerinck past. de Wichelen av a° 1893 av a° 1899"; linker glasraam met voorstelling van de Hemelvaart van Maria en opschrift:

"Ave Regina Caelum Van Herzele past. de Wichelen 1854 - 1893"; sacristiekast, eik, van circa 1750.

Opgenomen in de Inventaris van het bouwkundig erfgoed op 20 juni 2023, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/77682>.

Bescherming als monument

De kerk werd beschermd bij besluit van 11 januari 2012, omwille van de sociaal-culturele, artistieke en historische waarde. De parochiekerk Sint-Gertrudis is met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken beschermd als monument.

“Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009: Wegens de artistieke, historische en sociaal-culturele waarde: - als monument parochiekerk Sint-Gertrudis met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, gelegen te Wichelen (Wichelen), Margate 84; bekend ten kadaster: Wichelen, 1e afdeling, sectie B, perceelnummer 381 P zoals afgebakend op bijgevoegd plan”

Parochiekerk Sint-Gertrudis met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken:

- *gepolychromeerd houten beeld van Sint-Gertrudis uit begin 17de eeuw; op houten console en met dito baldakijn van einde 18de- begin 19de eeuw.*
- *gepolychromeerd eikenhouten beeld van Sint-Marculfus, van de apostelen Petrus en Paulus (rechter zijaltaar) en gepolychromeerde natuurstenen beeld van O.-L.-Vrouw met Kind (linker zijaltaar), uit het atelier van Mathias Zens.*
- *gepolychromeerd houten beeld van de H. Barbara.*
- *plaasteren beelden van de H. Antonius van Padua, H. Theresia van Lisieux, Heilige in bisschopskledij, H. Catharina van Alexandrië, H. Jozef met Kind, H. Gerardus Majella (op idem consoles uitgewerkt met engel met banderol), en O.-L.-Vrouw van Lourdes.*
- *neogotisch hoofdaltaar, eind 19de eeuw.*
- *twee neogotische zijaltaren, uit het atelier van Mathias Zens.*
- *neogotische eiken koorbanken en koorlambrisering, door Mathias Zens (ca. 1882).*
- *communiebankpanelen van 1738 door Joannes De Smedt uit Dendermonde, in 1873 verwerkt in de doksaalbalustrade.*
- *neogotische eiken communiebank.*
- *eikenhouten preekstoel, uit het eerste kwart van de 18de eeuw.*
- *twee eikenhouten biechtstoelen, uit de tweede helft van de 18de eeuw.*
- *twee neogotische biechtstoelen met passiesymbolen, uit het atelier van Mathias Zens.*

- *twee eikenhouten kerkmeestersbanken, uit tweede kwart van de 18de eeuw, mogelijk vervaardigd door Theodoor Verhaegen (1700-1759).*
- *twee eikenhouten kerkmeestersbanken, uit het midden van de 18de eeuw.*
- *twee gepolychromeerde retabels.*
- *doopvont in messing, van het einde van de 16de eeuw; koperen deksel van 1788 door Thomas van Coetssem.*
- *eikenhouten orgelkast, van het einde van de 18de eeuw.*
- *epitaafsteen van de familie de Cordes; witmarmeren plaat met opschrift.*
- *plaasteren kruisweg in bas-reliëf.*
- *twee neogotische glasramen, eind 19de eeuw.*
- *sacristiekast, van circa 1750.*

De sociaal-culturele waarde, artistieke waarde, historische waarde in casu de architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde wordt als volgt omschreven: Binnen het kerkelijk architecturaal oeuvre van architect-restaurateur Edmond Serrure senior is de Sint-Gertrudiskerk van Wichelen architectuurhistorisch relevant als zijn vroegst bekende volledig nieuw gebouwde (1870-1872) landelijke neogotische parochiekerk, gerealiseerd naar zijn plannen van 1866-1868 en dus te situeren in de beginperiode van zijn functie als stadsarchitect van Sint-Niklaas. Representatief als type plattelandskerk in baksteenbouw uit het derde kwart van de 19de eeuw zowel door de eenvoudige plattegrond (driebeukig met ingebouwde voorgeveltoren) als de sobere neogotische bouwstijl met symmetrie in de voorgevelopstand, de eenvormigheid in uitwerking met geaccentueerde spitsbogen. De hoog oprijzende voorgeveltoren verleent het slanke kerkgebouw een monumentaal karakter, waardoor zij in het vlakke Scheldelandschap een sociaal-cultureel significant herkenningsteken vormt dat het dorpscentrum van Wichelen domineert. De herkenbaarheid van de Sint-Gertrudiskerk als plaats voor de eredienst en als centrum van parochiaal en religieus leven wordt versterkt door de aanpalende als monument beschermde pastorie in neoclassicistische stijl, in 1871 eveneens door architect Edmond Serrure ontworpen, en visueel, stilistisch en historisch één geheel met de parochiekerk vormend.

De twee bronzen gedenkplaten voor de oorlogsslachtoffers 1914-1918 in de voorgevel van de kerk zijn als beeldhouwwerk van 1920 door kunstenaar Floris de Cuyper representatief voor zijn artistieke productie op dat vlak.

Interieurhistorisch van bijzondere betekenis door uit de vroegere kerk geïntegreerd 18de-eeuws meubilair dat met het geheel van hergebruikte binnendeuren een waardevol ensemble van artistiek schrijnwerk uit de 18de eeuw vormt en een opvallend weelderig en dominant sfeerbepalend accent uitmaakt van het kerkinterieur. Vooral de kerkmeestersbanken, beide biechtstoelen, en de oudere 18de-eeuwse preekstoel zijn gave exemplaren van kerkelijke meubelkunst, die ook de evolutie van de decoratiestijlen illustreren.

Aan de koorzijde domineert dan veeleer de kwaliteitsvolle neogotische afwerking en uitrusting in overeenstemming met de bouwstijl van het kerkgebouw zelf. Het schrijnwerk en ook een aantal van de heiligenbeelden zouden merendeels voortkomen uit het neogotisch kunstatelier van Mathias Zens (koorlambrisering en -gestoelte, zijaltaren, communiebank, twee biechtstoelen). Resten van neogotische wandpolychromie aan de koorzijde met twee eind 19de-eeuwse neogotische figuratieve glasramen zijn een

afspiegeling van het beoogd "totaalkunst"-karakter eigen aan de kerkelijke neogotiek. De uitgebreide collectie heiligenbeelden getuigt cultuurhistorisch zowel van de lokaal specifieke oude verering van Sint-Gertrudis en Sint-Marculfus als van de populariteit van een zeer gediversifieerde heiligendevotie, die in de 19de eeuw in de parochiale kerk een vaste plaats had verworven. De verering van en toewijding aan Sint-Gertrudis dateert reeds vanaf het ontstaan van de parochiekerk in de late middeleeuwen, en is het directe gevolg van het patronaatsrecht dat de Abdij Van Nijvel had. De devotie van Sint-Marculfus en de toevoeging als patroonheilige klimt minstens tot het midden van de 18de eeuw op en is gerelateerd aan de Sint-Marculfus- of Sint-Markoenbron op de vroegere kerksite aan Oud Dorp waar in de maand mei jaarlijks bedevaarten werden naartoe georganiseerd ter genezing van het "koningszeer" of scrofulose, een tuberculeuze ontsteking van de lymfeklieren in de hals die kon doorzweren naar de huid, en andere huid- en klierziekten.

(Uittreksel beschermingsbesluit 11/01/2012) Erfgoedobject:

<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10656>

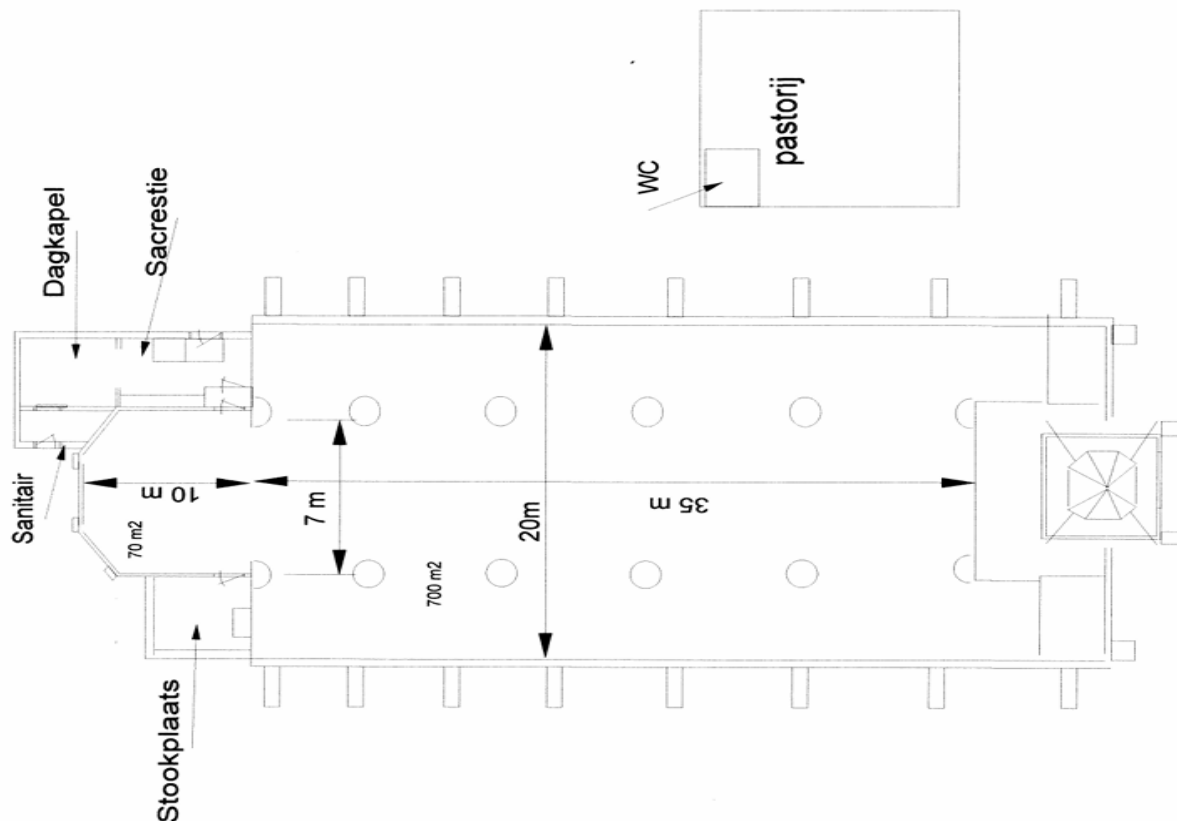
b) Bouwfysische toestand

De kerk verkeert in een goede bouwfysische staat. De toestand van het gebouw wordt goed opgevolgd. In de loop van 2023 werd het voegwerk aan de toren, ter hoogte van het torenuurwerk en onder de kroonlijst, hersteld. Het interieur van de kerk werd in de jaren 90' volledig herschilderd.

Voorlopig zijn er geen grote onderhouds- of restauratiewerken gepland.

De kerkfabriek is lid van Monumentenwacht. De laatste inspecties vonden plaats op respectievelijk 15 september 2020 en 5 september 2024. Daarnaast werd er op 14 maart 2023 ook een quickscan van het interieur uitgevoerd. In het bouwkundig rapport werd gesteld dat de kerk in het algemeen in een redelijke staat is. Er zijn bepaalde gebreken die aangepakt dienen te worden, omdat de kans op gevolgschade groot is. Het is belangrijk om periodiek onderhoud uit te voeren en de adviezen op te volgen.

Oppervlakte in m2	700
Vrije hoogte in meter	ca. 11
Aantal zitplaatsen	375

c) Architecturale mogelijkheden:

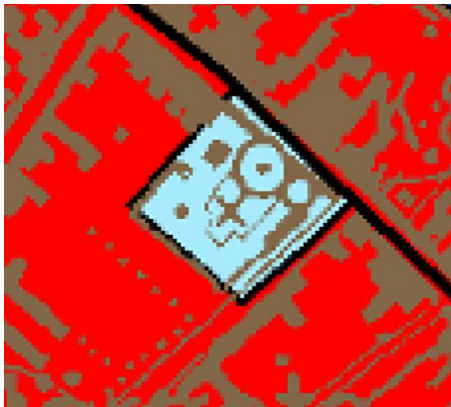
Daar zowel het gebouw als het interieur beschermd zijn, is een verbouwing die de eigenheid van het gebouw aantast, moeilijk te verantwoorden. Eventuele aanpassingen moeten getoetst worden aan de erfgoedwaarden van het gebouw.

Voorzieningen:

Sanitair	Naast de sacristie bevindt zich een wc met lavabo. Bovendien bevindt zich in de pastorie naast de kerk ook een toilet dat vrij toegankelijk is tijdens de diensten.
Verwarming	De verwarming werkt met warme lucht die via roosters de kerk in wordt geblazen. De gasbrander is ca. 15 jaar geleden geïnstalleerd. De gasinstallatie wordt iedere 2 jaar gekeurd.
Verlichting	Halogeenstralers
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audiosysteem	Er is een goed werkend audiosysteem
Beeldschermen	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Behalve het koor is de hele kerk rolstoeltoegankelijk.
Diefstal- en brandbeveiliging	Er zijn sensoren die verbonden zijn met een alarmcentrale. Deze worden jaarlijks gecontroleerd. Daarnaast zijn er ook brandblussers aanwezig die jaarlijks gecontroleerd worden.
Bliksembeveiliging	Deze is aanwezig en wordt jaarlijks gecontroleerd.
Gsm-operatoren	Zowel Proximus als Telenet hebben een zendmast geplaatst.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Volgens het gewestplan ligt de Sint-Gertrudiskerk en de omgevende tuin, met inbegrip van het gildenhuis en de pastorie, binnen een zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

In de gewestplannen worden deze gebieden aangeduid met een eigen kleur (effen blauw). Deze zones werden aldus aangeduid, welke een voldoende grote oppervlakte beslaan opdat de cartografische aanduiding nog mogelijk zou zijn. Deze gebieden zijn principieel bestemd voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen met inbegrip van gebouwen voor openbare diensten, daaronder vallen religieuze instellingen en gebouwen voor de eredienst.

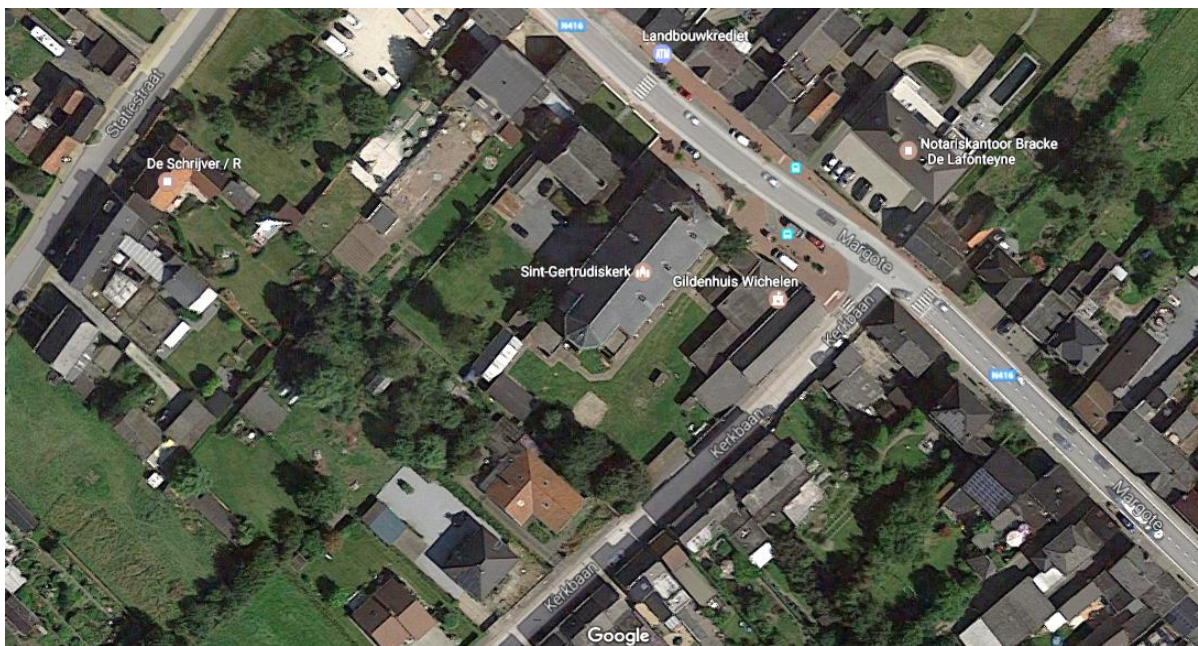

Legende:

- Monument
- Opgenomen in vastgestelde inventaris
- Andere

- 1 – Chiro-lokaal met speelterrein Chiro
- 2 – Openbare parking

- 3 – Dorpswoning
- 4 – Pastorij met pastortuin, beschermd al monument. Zetel van de kerkfabriek Sint-Gertrudis en het Centraal Kerkbestuur. Verdieping in gebruik als opslagruimte voor Heemkring en KWB (kledij berenstoet)
- 5 – Sint-Gertrudis kerk
- 6 – Oxfam wereldwinkel
- 7 – Bushalte De Lijn, met functionele busverbinding tussen Gent en Dendermonde
- 8 – Gildenhuis, eigendom kerkfabriek beheerd door VZW Parochiale werken. Cafetaria en zaal veelvuldig gebruikt door vele verenigingen voor vergadering, optredens en toneelvoorstellingen
- 9 – Herenhuis De Geest
- 10 – Burgershuis met voortuin
- 11 - Burgershuis
- 12 – Vrije kleuterschool “De Regenboog”
- 13 – Gemeentelijke jongensschool “De Meander” en filiaal gemeentelijke bibliotheek
- 14 – Brandweerkazerne

Luchtfoto Google maps

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en zijn actuele functie

Het gebruik van de kerk is afhankelijk van het beleid dat door de kerkelijke overheid wordt gevoerd. Binnen het huidige dekenaat Wetteren (omvat de gemeenten Wetteren, Laarne, Wichelen, Lede, Oosterzele en Destelbergen) werd een dekenaal kerkenplan opgemaakt waarin bepaald wordt welke functies er in welbepaalde kerken kunnen plaatsvinden. In de zomer van 2015 werd het ‘Kerkenplan voor de parochiekerken van het dekenaat Wetteren’

opgesteld en goedgekeurd. Het dekenaal kerkenplan is niet meer van toepassing en werd vervangen door het parochiaal pastoraal plan.

Momenteel maken de drie parochies van Wichelen deel uit van de Onze-Lieve-Vrouw parochie Lede-Wichelen.

Het parochiaal plan bepaalt dat in de Sint-Gertrudiskerk alle diensten worden aangeboden: sedert 1 september 2024 is een wekelijkse eucharistieviering op zaterdagavond om 18 uur, dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste, plechtige communie en vormsel Een vast team van vrijwilligers verzorgt wekelijks de bloemenversiering in de kerk. Vrijwilligers staan de voorganger bij tijdens de begrafeningen, huwelijken en dopen.

Overzicht gebruik kerk, in deze cijfers zijn ook de dopen en de vormsels begrepen voor de parochie Serskamp, die in de kerk van Wichelen moeten plaatsvinden.

	2019	2020	2021	2022	2023
Dopen	29	19	35	46	32
Huwelijken	3	2	2	2	2
Begravenissen	22	32	22	23	14
Vormsels	17	25	25	27	27

De kerk is elke dag deels toegankelijk binnen de beveiligde zone vanaf 8.30 uur tot 18.30 uur.

De kerk wordt ook als nevenbestemming gebruikt voor het jaarlijks nieuwjaarsconcert van concertband "Da Capo" en een jaarlijkse kerstvoorstelling voor de scholen. In de dagkapel is er catechese voor de vormelingen en een wekelijkse repetitie voor het Sint Gregoriuskerkkoor.

Het orgel wordt regelmatig gebruikt door leerlingen "orgel", van de academie Lede – Wichelen, omwille van de aanwezigheid van een pedaalwerk.

De kerk is rolstoeltoegankelijk en ook vleermuisvriendelijk

Aanvragen voor culturele voorstellingen (mits respect voor het gebouw en de functie) kunnen worden toegelaten na afspraak met de parochie en kerkraad.

Het gebouw is uitgerust met een inbraak- en brandalarm systeem welke verbonden is aan een centrale alarmmeldkamer.

Twee telecom operatoren hebben hun zendmasten in de toren met de daarbij horende elektronica.

Gebruik van de kerk door derden de afgelopen jaren:

- Nocturne zangconcert
- 2006 – Passiespel – Toneelkring TIDOL met 4 andere verenigingen

- Harp & dwarsfluit concert
- Harp concert
- Nieuwjaars concert Da Capo – jaarlijks wederkerend
- Orgel en zang concert
- Tentoonstelling religieuze voorwerpen
- 2023 - 150 jaar kerkgebouw tentoonstelling
- 2023 - Harp ,orgel en zangconcert tgv 150 jaar kerkgebouw

2.3.5. Financieel overzicht

	2021	2022	2023
Exploitatie toelage	45.054,04 euro	23.299,53 euro	54.149,20 euro
Investeringsstoelage		37,03 euro	38,08 euro

3. BEHEER VAN DE KERKGEBOUWEN

Ongeacht de eigendomstoestand van de parochiekerk, is het beheer ervan in handen van de kerkfabriek.

Een kerkfabriek is een openbare instelling met een eigen rechtspersoonlijkheid en de kerkraad is het bestuur van de kerkfabriek. Zij is belast met de zorg voor materiële voorwaarden die de uitoefening van de eredienst en het behoud van de waardigheid ervan mogelijk maken. Ze staat ook in voor de bewaring van de kerk, het beheer van de goederen en de gelden die eigendom zijn van de kerkfabriek of die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst in de parochie. (*Artikel 4 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en de werking van de erkende erediensten en zijn wijzigingen*) In de eerste plaats zorgt de kerkfabriek er voor dat de vieringen kunnen plaatsvinden in een gepast kader en met alle nodige voorzieningen.

De kerkfabriek is verantwoordelijk voor de opmaak van de meerjarenplannen, de budgetten en de jaarrekeningen. Zij is ook verantwoordelijk voor alle activiteiten die in het kerkgebouw plaatsvinden en beslist ook of de gevraagde activiteit niet in strijd is met de waardigheid van het gebouw. Er rust dus een grote verantwoordelijkheid op de schouders van de leden van de kerkfabriek.

Een kerkfabriek is dus louter iets materieels en staat onder het gezag van de kerkelijke en de burgerlijke overheid. Zowel de gemeente, het bisdom en de Vlaamse overheid (Agentschap Binnenlands Bestuur) zien toe op de werking van de kerkfabrieken. Het beheer van de kerkfabriek wordt uitgevoerd door de kerkraad. Dat zijn de personen die vrijwillig deze taak op zich nemen en daar dan ook de verantwoordelijkheid voor dragen.

Ook voor alle werken en restauratiewerken treedt de kerkfabriek op als opdrachtgever en volgt dan ook deze vaak complexe en gespecialiseerde werken op.

De kerkraad bestaat uit verkozen leden + de aangestelde van rechtswege als vertegenwoordiger van het bisdom, zijnde de pastoor of een andere afgevaardigde. Onder de leden worden voorzitter, secretaris en penningmeester verkozen. De voorzitter roept de vergadering bijeen en zit deze ook voor. De secretaris maakt de notulen op en de penningmeester zorgt voor de financiën. De overige leden nemen deel aan de vergaderingen en de stemmingen. De taken van voorzitter, secretaris en penningmeester zijn niet cumuleerbaar. De leden van de kerkraad worden voor een termijn van 6 jaar verkozen. Om de drie jaar wordt een deel van de raad vernieuwd, de grote en de kleine helft genaamd. De leden worden gekozen uit diegenen die zich kandidaat hebben gesteld, uittredende leden zijn opnieuw verkiesbaar. De oproep tot kandidaten wordt bekendgemaakt via het parochieblad en wordt uitgehangen in de kerk. Om lid te worden van de kerkraad moet men minstens 18 jaar oud zijn, ingeschreven in de gemeente en Rooms-katholiek zijn. Zodra de raad voltallig is, worden de taken opnieuw verdeeld.

Het aantrekken van nieuwe leden bij een kerkraad is niet eenvoudig. Net zoals bij vele verenigingen staan vele vrijwilligers weigerachtig tegen deze taak, om volgende redenen:

- De grote verantwoordelijkheden die ermee gepaard gaan;
- De complexiteit en de steeds wisselend wetgeving rond de premieregeling en het beheer;
- Het gebrek aan professionele ondersteuning.

4. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

4.1. Traject

Begin 2024 is een traject gestart om het bestaande kerkenbeleidsplan van Wichelen te updaten. Het uitgangspunt daarbij was dat de kerkbesturen en de gemeente tot een gezamenlijke visie dienden te komen. Om dit te bewerkstelligen is er een stuurgroep opgericht met de IOED Schelde-Durme als begeleidende partner. Om ook vanaf het begin de collectie roerend erfgoed in de kerken mee te nemen in de visie is de erfgoedcel Dijk92 ook als vaste partner betrokken. De stuurgroep bestaat uit de volgende leden:

- vertegenwoordiging kerkfabriek Schellebelle
- vertegenwoordiging kerkfabriek Serskamp
- vertegenwoordiging kerkfabriek Wichelen
- vertegenwoordiging college van burgemeester en schepenen
- ambtenaren gemeentebestuur
- bisschoppelijk vertegenwoordiger
- Erfgoedcel Dijk92
- IOED Schelde-Durme

Gedurende het jaar is er intensief overleg gevoerd en zijn er een aantal activiteiten georganiseerd om een goed beeld van de mogelijkheden van de kerken te krijgen. We geven in dit hoofdstuk een overzicht van de belangrijkste bevindingen.

4.1.1. Kerkenrondgang

Om te zorgen dat alle leden van de stuurgroep een volledig beeld hebben van de indeling, ligging en staat van de kerken vond er op 22 augustus 2024 een rondgang langs de drie kerken plaats. De consultant bouwkundig erfgoed van het Agentschap Onroerend Erfgoed was ook aanwezig, om extra uitleg te geven met betrekking tot het beschermingsstatuut en premies. We vatten hier de belangrijkste conclusies samen.

Alle drie de kerken hebben een beperkte sanitaire voorziening, die niet eenvoudig voor het publiek toegankelijk is. Onderzoek zal moeten uitwijzen of verplaatsen mogelijk is, binnen of buiten het kerkgebouw. Ook hebben alle drie de kerken (niet-stapelbare) losse stoelen die makkelijk naar de zijbeuken verplaatst kunnen worden.

De kerk in Serskamp wordt momenteel gerestaureerd. Uitgangspunt vormt het premiedossier dat in 2014 is ingediend. Voor de kerk in Schellebelle is in 2014 ook een premiedossier ingediend, dat nog altijd in de wacht zit. De kerk verkeert in slechte toestand en het is duidelijk dat een restauratie dringend is. De verwarmingsinstallatie die destijds werd ingepland is inmiddels verouderd, doordat het dossier vast is komen te zitten en nog geen startdatum heeft gekregen. Vanwege haar volume en inrichting biedt deze kerk goede mogelijkheden voor een nevenbestemming. Het deblokken van dit dossier is zeer belangrijk voor de

toekomst van de kerk. Zaken zoals verwarming, nevenbestemming en ligging zullen daarbij in overweging genomen moeten worden.

Alle drie de kerken krijgen een regelmatige inspectie van Monumentenwacht. De kerkfabrieken volgen de onderhoudswerken die daarin worden meegegeven zorgvuldig op. De Vlaamse overheid stimuleert en beloont goed onderhoud. Daarom kan je een aanvullende premie van 10% aanvragen als je het onroerend goed al minimaal 6 jaar goed onderhoudt. Dit kan makkelijk worden aangetoond door een logboek bij te houden. In Wichelen en in Serskamp worden er onderhoudslogboeken bijgehouden.

4.1.2. Bevraging socioculturele sector

a. Inleiding

Tijdens het actualisatietraject van het kerkenbeleidsplan nodigden de gemeente Wichelen, de kerkbesturen Schellebelle, Serskamp en Wichelen de (lokale) socio-culturele verenigingen uit voor een bevraging. Dit overleg had als doel om enerzijds kennis te maken met de verenigingen en anderzijds inzichten te verzamelen over de huidige noden en verwachtingen van die verenigingen, met het oog op een toekomstgerichte beleidsvisie voor de drie parochiekerken van de gemeente Wichelen.

Een twintigtal verenigingen namen deel (20% representativiteit) aan de info- en inspiratieavond, waaronder muziekorganisaties (Concertband Da Capo, kerkkoor van Schellebelle, muziekmaatschappij Eendracht Maakt Macht), organisaties met een maatschappelijke focus (Femma Schellebelle en Wichelen, Samana Serskamp, Gezinsbond Schellebelle, Ferm Serskamp, Werkgroep Onthaal), buurtwerkingen (Raak Bruinbeke), dierenbelangenverenigingen (Vriendschap door Duiven) en cultuur- en erfgoedverenigingen (Davidsfonds Tussen Beek en Schelde, heemkundige kringen van Schellebelle en Wichelen, De Reuzen van Bohemen, De Derde Oever). Ook de drie kerkfabrieken (Schellebelle, Serskamp en Wichelen) namen deel aan het overleg.

De bijeenkomst was opgezet als een live-enquête en behandelde verschillende thema's zoals huisvesting, activiteiten en het gebruik van kerken en kapel.

b. Huisvesting

Tijdens het overleg bleek dat de meeste verenigingen beschikken over een eigen lokaal, vaak in eigendom van de gemeente, kerkfabrieken of parochiale vzw's, waarvan ze lid zijn en waartoe ze financieel bijdragen. De pastorij van Schellebelle (gemeentelijk eigendom) en de lokalen van 't Veer in Schellebelle en het Gildenhuis in Wichelen (beide private (parochiale) vzw's) zijn frequent gebruikte locaties. Drie verenigingen geven aan geen vast lokaal te hebben, maar dit ook niet noodzakelijk te vinden.

De verenigingen zijn overwegend tevreden met hun huisvesting. De positieve punten zijn de bereikbaarheid en betaalbaarheid, alsook de diversiteit aan ruimtes. Er is een brede waaier aan beschikbare locaties binnen de gemeente.

De verenigingen benoemen ook enkele aandachtspunten. Zo is het gebrek aan opslagruimte voor materiaal een terugkerende uitdaging. Ook de ouderdom en technische mankementen van de pastorie van Schellebelle worden als werkpunten ervaren.

c. Activiteiten en bereik

De verenigingen zijn voornamelijk lokaal actief, met uitzondering van grotere publieksevenementen zoals concerten die soms buiten de gemeente plaatsvinden. Activiteiten variëren van bijeenkomsten voor leden (20 tot 100 deelnemers) tot evenementen voor een breder publiek (50 tot meer dan 500 bezoekers (Concertband Da Capo). De ledengerichte activiteiten worden enkele keren per jaar tot wekelijks georganiseerd. De grotere publieksactiviteiten vinden gemiddeld 2 tot 10 keer per jaar plaats.

Voor grotere evenementen maken verenigingen vaak gebruik van private zalen zoals 't Veer in Schellebelle (eigendom vzw Parochiale Werken Schellebelle), het Gildenhuis in Wichelen (eigendom kerkfabriek, uitgebaat door vzw Gildenhuis) en het Jeugdheem Serskamp (eigendom vzw Parochiale Werken Serskamp), maar ook van gemeentelijke zalen zoals , schoolgebouwen (Gibo Wichelen), de kerken, de kapel van de Bruinbeke en Zaal Roggeman (gemeentelijk eigendom, maar uitgebaat door vzw Buurthuis Bruinbeke) en de polyvalente zaal 't Ankerpunt in Serskamp (gemeentelijk cultuurcentrum).

Activiteiten in kerken

Uit de bevraging blijkt dat de verenigingen reeds gebruik maken van de kerken bij het organiseren van activiteiten. Hoewel de contacten met de kerkfabrieken doorgaans vlot verlopen, is er momenteel geen structurele samenwerking tussen kerkfabrieken en verenigingen.

De bevraging maakt voorts duidelijk dat de keuze om een kerk als locatie te gebruiken, sterk samenhangt met de aard van de activiteit. Er zijn twee hoofdcategorieën te onderscheiden:

1. Culturele en functionele evenementen

- Soorten activiteiten: Concerten, tentoonstellingen en lezingen vormen een groot deel van de activiteiten georganiseerd door de verenigingen in kerken.
- Motieven voor locatiekeuze: Verenigingen kiezen kerken vaak vanwege hun ruime omvang, toegankelijkheid en open karakter. Deze eigenschappen zijn met name geschikt voor evenementen die veel mensen tegelijk aantrekken (zoals concerten) of waarbij bezoekers op verschillende momenten kunnen langskomen (zoals tentoonstellingen). Ook het gedeeld gebruik, waarbij een tentoonstelling in een zijbeuk voor een langere periode kan blijven staan zonder een misviering of stil gebed te storen, is uniek aan kerken.

2. Religieuze en historische context

- Soorten activiteiten: Evenementen zoals jubilea, Sint-Ceciliavieringen, erfgoedwandelingen en rondleidingen worden vaak georganiseerd vanwege het religieuze en historische belang van de kerk als locatie.
- Motieven voor locatiekeuze: In deze gevallen vervult de kerk een symbolische rol als religieus en historisch ankerpunt in de dorpsgemeenschap. Voor veel verenigingen is deze link met het erfgoed van groot belang om de authenticiteit en betekenis van hun activiteiten te versterken.

De verenigingen erkennen dat kerken een meerwaarde kunnen bieden voor hun activiteiten. Enkele van de belangrijkste troeven die werden benoemd, zijn:

- Akoestiek: De akoestische eigenschappen van kerken zijn ideaal voor concerten en muziekvoorstellingen.
- Ruimte en erfgoedwaarde: De grootte, de unieke architectuur en de historische waarde van kerken geven evenementen een extra dimensie.

Toch ervaren verenigingen ook enkele praktische beperkingen die het gebruik van kerken in sommige gevallen bemoeilijken:

- Hoewel in alle drie de kerken nieuwe comfortabele houten stoelen staan, kunnen ze niet concurreren met bijv. stoelen in een theaterzaal. Afhankelijk van de activiteit kan dit dan ook als een gebrek aan comfort worden gezien. Ook werd het gebrek aan voldoende sanitair opgemerkt. In ruil krijgt men uiteraard wel de bijzondere locatie.
- Onvoldoende verwarmings- en ventilatievoorzieningen.
- Afwezigheid van professionele technische infrastructuur, zoals geluids- en verlichtingsinstallaties. De verenigingen kunnen deze infrastructuur zelf meenemen.
- Gebrekkige backstagefaciliteiten en tijdelijke opslagruimte voor materiaal voor optredens.

Huurprijs van de kerk per dagdeel: €100 indien toegangsgeld (voor energiekosten)

Ondanks deze uitdagingen tonen de verenigingen zich positief over een nauwere samenwerking met de kerkfabrieken en een frequent(er) gebruik van kerken. Ze zien mogelijkheden om kerken niet alleen te benutten voor grotere publieksevenementen, maar ook als flexibele ruimtes voor hun reguliere werking.

d. Besluit

Als afsluiting van de infoavond werden een reeks inspirerende voorbeelden van herbestemmingsprojecten gepresenteerd. De deelnemers kregen de kans om bij de casussen die hen aanspraken, feedback of ideeën te delen via opmerkingen of stickers. De belangrijkste conclusies vatten we hieronder samen.

1. Behoud van de religieuze functie

Voor de verenigingen blijft de religieuze functie van de kerken van primair belang. Stil gebed, wekelijkse misvieringen en occasionele vieringen zoals huwelijken, begrafenissen en jubilea worden als belangrijk ervaren. Er is een breed gedeelde wens om deze kernfuncties te blijven koesteren en te respecteren in elk toekomstig gebruik van de kerken.

2. Ruimte voor maatschappelijke en gemeenschapsvormende activiteiten

De verenigingen benadrukken dat de kerken, mits respect voor de liturgische functie, ook een bredere rol kunnen spelen in de dorpsgemeenschappen. Activiteiten zoals concerten, tentoonstellingen, lezingen, wandelingen en rondleidingen worden nu al georganiseerd in de kerken, maar er is een duidelijke bereidheid om deze verder uit te breiden.

De kerken worden ook gezien als potentieel waardevolle ontmoetingsplekken voor diverse gemeenschapsactiviteiten, wat hun rol als sociaal en cultureel hart van de dorpen kan versterken.

3. Toeristische en culturele ontsluiting

De verenigingen zien grote mogelijkheden om het erfgoedpotentieel van de kerken sterker te benutten. Toeristische en culturele ontsluiting worden als een belangrijke kans gezien om de kerken breder toegankelijk te maken en hun waarde te vergroten.

Belangrijk om mee te nemen is dat de verenigingen doorheen de avond hun bereidheid hebben geuit om actief bij te dragen aan een toekomst waarin de kerken niet alleen behouden blijven als religieuze plaatsen, maar ook een belangrijke rol spelen in het sociale en culturele leven van en voor de Wichelse gemeenschap.

4.1.3. Scholen

De gemeente Wichelen beschikt over vier verschillende scholen:

- gemeentelijk onderwijs 'GIBO': een kleuterschool in Schellebelle en lager onderwijs in Serskamp, Wichelen en Schellebelle.
- vrije basisschool 'Het Belleveer': een kleuterschool en lager onderwijs in Schellebelle.
- vrije kleuterschool 'Sterrenkind' in Serskamp.
- vrije kleuterschool 'De Kleurenboog' in Wichelen.

Deze scholen zijn telefonisch bevraagd om een overzicht te krijgen voor welke activiteiten zij de kerken momenteel gebruiken. Het ging daarbij uiteraard steeds over de kerk in het dorp waar de school gevestigd is. Ook werd er besproken of er misschien nog noden zijn waar de kerk een mogelijke oplossing voor kan bieden.

Schellebelle

De kleuterscholen 'GIBO 't Belleken' en 'Het Belleveer' hebben alle faciliteiten die ze nodig hebben op eigen terrein. 'Het Belleveer' gebruikte de kerk vroeger wel voor het kerkspel.

De lagere school 'Het Belleveer' gebruikt de kerk regelmatig. Zo vindt er vijf à zes keer per jaar een viering plaats die door een klas wordt voorbereid. Daarvoor worden ouders en parochianen uitgenodigd. Het vierde leerjaar krijgt ieder jaar een rondleiding met uitleg over de symbolen in de kerk. Tijdens de eerste communie en het vormsel die jaarlijks in de kerk georganiseerd worden, zit de kerk altijd vol.

Ook de lagere school 'GIBO de Belhamel' gebruikt de kerk vooral in functie van religieuze activiteiten, zoals de eerste communie en het vormsel. Occasioneel wordt er al eens een godsdienstles in de kerk gegeven. De school gaf ook aan dat ze de Bruinbeke kapel en de zaal Roggeman als polyvalente zaal kunnen gebruiken. Die zijn qua ligging beter bereikbaar vanuit de school dan de kerk.

Serskamp

De kleuterschool 'Sterrenkind' maakt een aantal keer per jaar gebruik van de kerk. Jaarlijks vindt er de proclamatie van de derde kleuterklas plaats. Daar komen zoveel mensen op af dat er duidelijk moet worden aangegeven wie wel mag komen en wie niet. Soms worden er ook nog andere activiteiten georganiseerd, zoals een voorstelling of een afscheid van een collega die met pensioen gaat. Dit verschilt per jaar. Ze zijn tevreden over de faciliteiten in de kerk, zoals de geluidsinstallatie en de verlichting. De school geeft aan nood te hebben aan een extra ruimte voor bijvoorbeeld bewegingsles, film, verhaal, ... Ze zien hiervoor een mogelijkheid in de kerk, vooral omdat ze qua voorzieningen weinig nodig hebben en de kerk op korte afstand van de school ligt.

De lagere school 'GIBO de Rozelaar' maakt geen gebruik van de kerk. Dit heeft te maken met het feit dat de communieviering van deze school in de kerk van Wichelen plaatsvindt. Bovendien heeft de school zelf voldoende ruimte en is 't Ankerpunt ook een optie om als extra zaal te gebruiken.

Wichelen

De kleuterschool 'De Kleurenboog' heeft alle faciliteiten die ze nodig heeft op eigen terrein. De Kleurenboog maakt hooguit gebruik van de kerk om naar de kerststal te gaan kijken als die er is.

De lagere school 'GIBO de Meander' gebruikt de kerk vooral in functie van religieuze activiteiten, zoals de eerste communie en het vormsel. De kerk zit dan vol. Occasioneel wordt er al eens een godsdienstles in de kerk gegeven of wordt de kerk gebruikt tijdens de voorleesweek. Ze geven aan dat sanitaire voorzieningen meer mogelijk zouden maken, maar dat het grootste gebrek er in ligt dat er niet zo goed gekend is welke activiteiten mogelijk zijn in de kerken. De school geeft aan dat ze in Wichelen momenteel een gebrek aan een polyvalente ruimte hebben. Mits de nodige voorzieningen aanwezig zijn en de activiteiten aanvaardbaar zijn, ziet de school wel mogelijkheden om meer in de kerk te doen. Anderzijds

is het Gildenhuis naast de kerk ook een mogelijkheid en vinden ze tot nu toe altijd wel een oplossing.

4.2. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente	Kerk	Toekomstvisie
Schellebelle	Sint-Jan-Onthoofdingkerk	Valorisatie
Serskamp	Sint-Denijskerk	Valorisatie
Wichelen	Sint-Gertrudiskerk	Valorisatie

Met **valorisatie** wordt bedoeld het occasioneel profaan gebruik zoals bijvoorbeeld een concert, een tentoonstelling, een voordracht, een rondleiding of een conferentie, naast het gebruik voor de rooms-katholieke eredienst, evenals het toeristisch ontsluiten van het kerkgebouw voor bezoekers buiten de uren van de eredienst.

De optie van valorisatie voor de drie kerken is de logische uitkomst van het pastoraal plan en het traject dat er in 2024 doorlopen is door de stuurgroep om het kerkenbeleidsplan bij te werken.

Het **pastoraal plan** geeft immers aan dat enkel in de kerk van Wichelen nog wekelijks een eucharistieviering op de zaterdagavond zal doorgaan, maar dat alle drie de kerken *zo lang als mogelijk* open gehouden zullen blijven voor de andere vieringen (huwelijk, communie, uitvaart, ...), stil gebed en gebruik voor concerten, tentoonstellingen en vele andere zaken.

De komende jaren zullen de kerken dus open blijven voor de eredienst. Daarnaast behandelen de kerkfabrieken alle aanvragen voor andere activiteiten (zowel profaan als religieus) in de kerken. In feite is alles mogelijk zolang dit kan met respect voor het gebouw en de inrichting. Bovendien hebben de kerkdiensten voorrang.

Het feit dat de aanvragen voor deze activiteiten *ad hoc* worden behandeld en niet systematisch (bijv. op wekelijkse basis) kunnen worden ingepland, zorgt ervoor dat een nevenbestemming in tijd voorlopig niet aan de orde is. De kerken moeten immers steeds beschikbaar kunnen zijn voor een onverwachte kerkdienst. Valorisatie blijft daarom de logische optie.

De kerken vormen belangrijke beeldbakens in de drie dorpskernen. De wens is om dat zo te houden, niet alleen in de nabije toekomst, maar ook in de verre toekomst. De kerkfabrieken en het gemeentebestuur zijn zich ervan bewust dat de kans groot is dat de optie *valorisatie* in de komende 10 jaar herzien zal moeten worden. Het pastoraal plan spreekt immers van *zo lang als mogelijk* openhouden voor de eredienst. Hoe lang dat effectief ook mogelijk zal zijn, moet de toekomst uitwijzen. Er zijn ook nog andere veranderingen op komst die gevolgen kunnen hebben voor het gebruik van de kerken. Zo gaan in 2027 de diaken met emeritaat en de pastoor met pensioen. Afhankelijk van beslissingen die dan op kerkelijk niveau worden

genomen, kan het zijn dat het kerkenbeleidsplan moet worden bijgesteld. Die optie wordt dan ook steeds opengehouden.

Om het voortbestaan van de kerken op lange termijn te verzekeren zal de komende jaren worden ingezet op volgende zaken:

- **Creëren van draagvlak.** Door de kerken open te stellen voor een brede waaier aan activiteiten blijven de kerken ten dienste staan van de gemeenschap. Dit wordt nu al gedaan en zal in de toekomst worden voortgezet.
- **De instandhouding van de gebouwen en hun collectie.** Om de kerkgebouwen - ongeacht hun gebruik - te bewaren voor de toekomst is het belangrijk de gebouwen in goede staat te houden of te brengen.

Bij alle acties die uitgewerkt worden zal ook steeds gekeken worden hoe ze kunnen worden **ingepast binnen het ruimere kader** waarbinnen de kerken zich bevinden. Zo vormen alledrie de kerken een ensemble met de pastorie en worden de kerken van Schellebelle en Serskamp omgeven door een waardevol kerkhof. De kerk van Schellebelle is bijzonder mooi gelegen tussen de Schelde en de beschermde dries, waar Studiebureau bureau Omgeving een visie voor heeft uitgewerkt. Aan de overzijde van de Schelde bevindt zich het natuurgebied de Kalkense Meersen, waar de dries ook een historische link mee heeft. Schellebelle is in het masterplan van het recent erkende Nationaal Park Scheldevallei ook aangeduid als onthaalplek. Als onthaalplek wordt daarin de unieke charme van de dorpskern erkend en stelt het Nationaal Park zichzelf tot doel om dit verder uit te bouwen. Een belangrijk aspect daarin is ook het borgen van de erfgoedwaarden en het invullen van een aantal functies als onthaallocatie. Als geheel biedt dit toeristische mogelijkheden, waar de kerk wellicht een ruimere rol in kan opnemen dan enkel als beeldbaken.

In de kerk van Serskamp zijn er mogelijkheden om de kerk open te stellen voor een ruimer gebruik door de vrije kleuterschool Sterrenkind. Om niet in het vaarwater van eventuele erediensten te komen, kan eraan gedacht worden om enkel de namiddagen op schooldagen daarvoor te reserveren.

4.3. Plan van aanpak

4.3.1. Stuurgroep

Voor het opstellen van dit kerkenbeleidsplan is een stuurgroep samengesteld. Het doel van de stuurgroep is om minstens jaarlijks bijeen te komen om een stand van zaken te bespreken en de visie van het kerkenbeleidsplan te realiseren.

In het overleg van de stuurgroep wordt ook telkens een thema gekozen om dieper op in te gaan. Indien bijkomend advies nodig is kunnen specialisten worden uitgenodigd. Denk daarbij aan de erfgoedconsulent van het Agentschap Onroerend Erfgoed, een inspecteur monumentenwacht, het Regionaal Landschap Schelde-Durme, ... Thema's die aan bod kunnen komen:

- verlichting
- vleermuizen
- brand- en inbraakbeveiliging
- verwarming en energie
- roerend erfgoed
- premies agentschap Onroerend Erfgoed
- uitbouw sanitaire voorzieningen

In de volgende paragrafen wordt verder uitgewerkt waar de stuurgroep op inzet, zodat de visie concreet wordt ingevuld.

4.3.2. Creëren van draagvlak

Door de kerken open te stellen voor andere activiteiten blijven de kerken ten dienste staan van de gemeenschap en wordt er draagvlak gecreëerd. Uit de bevraging van de verenigingen en de scholen bleek dat de kerken al worden gebruikt voor een brede waaier aan activiteiten. Dit zal in de toekomst worden voortgezet. We zorgen dat er zicht is op welke activiteiten in de kerken doorgaan en dat de mogelijkheden naar de gemeenschap gecommuniceerd worden.

Acties

- Opnemen van de contactgegevens van de kerkfabrieken op **gemeentelijke website**. Zo komen mensen die via de gemeentelijke website op zoek zijn naar locaties om een activiteit te organiseren ook bij de kerkfabrieken terecht. Daarbij wordt aangegeven welke activiteiten mogelijk zijn.
- Opstellen van een **afsprakennota**.
- Er wordt geëxperimenteerd met het bijhouden van een **activiteitenlogboek**. Dit logboek zorgt ervoor dat er een overzicht is van welke activiteiten er allemaal in de kerken zijn doorgegaan en biedt tevens een uitgangspunt om in de toekomst te verkennen of er mogelijkheden zijn om dit verder uit te bouwen.

- **Erfgoedspokkels.** De erfgoedspokkels, uitgegeven door de provincie Oost-Vlaanderen geven een bloemlezing over waardevolle gebouwen, historische sites of periodes uit de geschiedenis die voor een gemeente of regio belangrijke sporen nalieten. Voor de kerk in Serskamp is al een erfgoedspokkel uitgegeven. Er wordt bekeken of dit voor de kerken in Schellebelle en in Wichelen ook mogelijk is.

4.3.3. Instandhouding van de gebouwen en hun collectie

Kerkgebouwen

Om de kerkgebouwen – ongeacht hun gebruik – te bewaren voor de toekomst is het belangrijk de gebouwen in goede staat te houden. Dit is noodzakelijk om de kerk als landmark te behouden en om de identiteit van de plek te vrijwaren. De gebouwen worden regelmatig geïnspecteerd door Monumentenwacht. Een laatste inspectie is in het najaar van 2024 uitgevoerd. De kerkbesturen volgen deze rapporten nauwkeurig op en zorgen dat de aangeduide werkzaamheden tijdig worden uitgevoerd.

Onderhoudslogboek

In de kerken van Wichelen en Serskamp wordt momenteel een onderhoudslogboek bijgehouden. Er wordt bekeken hoe dit voor de kerk in Schellebelle ook in gebruik genomen kan worden.

Restauratiedossiers

Het restauratiedossier voor Schellebelle is in 2014 ingediend en zit dus al 10 jaar vast. De stuurgroep stelt zichzelf tot doel om te onderzoeken hoe dit dossier de komende beleidsperiode gedeblokkeerd kan worden. In samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed zal worden bekeken wat hiervoor de beste aanpak is. De ligging binnen het Nationaal Park Scheldevallei en de beschermde dries zullen zeker mee in overweging worden genomen.

De kerk van Serskamp ondergaat momenteel een restauratie die de komende jaren verder afgewerkt zal worden.

Roerende collectie

In Wichelen en in Serskamp is er in 2014 een inventaris van de roerende collectie opgemaakt. Die van Serskamp is ook online toegankelijk, maar er zijn wat problemen met de server. Samen met de erfgoedcel Dijk92 zal er werk gemaakt worden van een actualisatie van de bestaande inventaris.

In Schellebelle is er een lijst opgesteld van waardevolle goederen. Dat is een goede start, maar zeker met het oog op toekomstige restauratiewerken is het wenselijk om een volledige inventarisatie te doen. In samenwerking met de erfgoedcel Dijk92 zal er een traject opgestart worden.

5. BESLUIT

De drie parochiekerken in de gemeente Wichelen zijn momenteel gevaloriseerd en zullen dat blijven. Er wordt ingezet op het creëren van draagvlak door te zorgen dat naast de vieringen andere activiteiten mogelijk zijn. Daarnaast zal er ook aandacht uitgaan naar de instandhouding van de gebouwen.

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg met de stuurgroep na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van bisdom Gent en door de gemeenteraad.

6. BIJLAGEN

6.1. Bevraging socio-culturele sector

Stand van zaken ivm huisvesting, lokalen en faciliteiten van de verenigingen

1. Stelling: Onze organisatie beschikt over een eigen lokaal

- a. Wij zijn eigenaar
- b. Wij betalen huur
 - i. Heemkring Wichelen
 - ii. Concertband Da Capo Wichelen
 - iii. Ferm Serskamp
 - iv. Samana Serskamp
 - v. Werkgroep Onthaal
- c. Wij maken gratis gebruik van de ruimte (pastorij Schellebelle en Vergaderruimte 't Veer)
 - i. KWB Bruinbeke
 - ii. Kerkfabriek Sint-Jan Onthoofding
 - iii. Muziekvereniging Eendracht maakt macht: betalen energiekosten
 - iv. Kerkkoor van Schellebelle
 - v. Bruinbeke leeft
 - vi. Femma Schellebelle: betalen energiekosten
 - vii. De derde oever: betalen energiekosten
 - viii. Davidsfonds tussen Beek en Schelde: betalen energiekosten, lid vzw 't Veer
- d. Andere
 - i. Femma Wichelen: lid van vzw Gildenhuis Wichelen: huurgeld gedeeltelijk gefinancierd door de gemeente Wichelen
- e. Wil je nog iets meer over kwijt?
 - i. Heemkring Schellebelle: Grote nood aan stockeringsruimte

2. Stelling: Onze organisatie beschikt niet over een eigen lokaal

- a. We hebben dat niet nodig
 - i. Vriendschap door Duiven: 1x per jaar kampioenschap
 - ii. Vzw De Reuzen van Bohemen: enkel voor occasionele gelegenheden, activiteiten buiten maar stockeringsruimtes met hoge plafonds zijn welkom
- b. We vinden geen geschikte lokalen
- c. Dit ligt financieel moeilijk
- d. Anderen
 - i. Gezinsbond Schellebelle: stock materialen staat bij de bestuursleden thuis, bestuursvergaderingen gaan thuis bij een bestuurslid door

3. Stelling: Onze organisatie maakt gebruik van lokalen/sites van externen

- a. Gemeentelijke zalen
 - i. Heemkring Wichelen: gemeentelijke zalen, scholen en privé

- ii. Bruibeke leeft: zaal roggeman
- iii. Femma Schellebelle
- iv. De derde oever
- v. Gezinsbond Schellebelle: paaseitjes rapen in pastorij Schellebelle, tweedehandsbeurs in Gibo Serskamp, puzzelkampioenschap in kapel, fakkeltocht in den Anker Serskamp
- vi. Femma Wichelen: lid van vzw Gildenhuis Wichelen
- vii. Davidsfonds tussen Beek en Schelde: frequent occasioneel
- viii. Concertband Da Capo: optredens: Gildenhuis, buiten locaties, kerken, CC van naburige gemeentes
- b. Locaties van particulieren:
 - i. Muziekvereniging Eendracht maakt macht: op café als de pastorij bezet is, repetities
 - ii. Werkgroep onthaal
 - iii. Vriendschap door duiven
 - iv. De Derde Oever
- c. Locaties van collega-organisaties
 - i. N.v.t.
- d. Andere
 - i. Vzw De Reuzen van Bohemen: stokerij Rubbens: stockage reuzen, ledenvergaderingen
 - ii. Femma Schellebelle: bepaalde activiteiten bv. bloemschikken in school van Schellebelle
 - iii. Concertband Da Capo Wichelen: repetities in stokerij Rubbens, concerten in CC van naburige gemeentes
 - iv. Samana Serskamp: occasioneel in Jeugdheem, eigendom van vzw parochiale werken
 - v. Ferm Serskamp: occasioneel in Jeugdheem
 - vi. Landelijke gilde Wichelen: in Gildenhuis Wichelen
- e. Wil je er nog meer over kwijt?
 - i. Vzw Gildenhuis: verhuurt verschillende zalen (grote en kleine), iedereen betaalt met tussenkomst van gemeente. Vraag van stockeren: daar kunnen ze niet op ingaan terwijl dit de bekommernis is van verschillende organisaties

4. Stelling: onze organisatie maakt geen gebruik van lokalen/sites van externen

- a. Geen behoefte aan
 - i. Heemkring Schellebelle
- b. Geen geschikte zalen beschikbaar
- c. We weten niet waar aankloppen
- d. Anderen

5. Stelling: Wat is het grootste pijnpunt?

- a. Te duur
- b. Gebrekkige of verouderde faciliteiten
 - i. Muziekvereniging Eendracht Maakt Macht: pastorij van Schellebelle heeft nood aan renovatie
 - ii. Gezinsbond Schellebelle: verouderde pastorij van Schellebelle, mooie locatie, heeft opknopbeurt nodig
 - iii. De Derde Oever: opslag in de kelders
 - iv. Ferm Serskamp: Jeugdheem, verouderd, zeer kleine keuken, geen opslagruimte

- v. Samana Serskamp: kleine keuken, verouderd
- vi. Femma Schellebelle: verouderde keuken
- c. Onvoldoende aangepast aan activiteit/werking:
 - i. Gezinsbond Schellebelle: groter lokaal voor een tweedehandsbeurs
 - ii. Concertband Da Capo: er ontbreekt een cultureel centrum (concertzaal) in Wichelen, voor grote concerten wijken we uit naar andere gemeentes. Ook de kerk wordt gebruikt voor concerten maar dan wordt de hele (geluids)installatie door de vereniging zelf opgebouwd, gehuurd en afgebroken
 - iii. Davidsfonds tussen Beek en Schelde: audiovisuele apparatuur en technieken
- d. Andere:
 - i. Concertband Da Capo Wichelen: stockage instrumenten en andere materialen, vast repetitielokaal ontbreekt, steeds moet alle materiaal opgesteld en terug afgebroken worden voor de wekelijkse repetities, omdat het repetitielokaal in stokerij Rubbens ook voor commerciële doeleinden wordt gebruikt.
 - ii. Heemkring Schellebelle: enorme nood aan stockeringsruimte, enerzijds documenten, anderzijds materialen (oude voorwerpen). Nu wordt regelmatig materiaal geweigerd wegens plaatsgebrek
 - iii. De Reuzen van Bohemen: afhankelijk van openingsuren/planning van de eigenaar, reuzen kunnen niet binnen rondwandelen

6. Stelling: Waar ben je tevreden over?

- a. Aanwezige faciliteiten
 - i. Heemkring Wichelen
 - ii. KWB Bruinbeke
 - iii. Femma Schellebelle
 - iv. Kerkkoor van Schellebelle
 - v. Bruinbeke Leeft
 - vi. Vriendschap door Duiven
 - vii. Werkgroep Onthaal
 - viii. Femma Wichelen
 - ix. Samana Serskamp: kasten waar we kunnen stockeren per vereniging
- b. Kostprijs
 - i. Samana Serskamp: niet duur
 - ii. Davidsfonds tussen Beek en Schelde
 - iii. Femma Wichelen
 - iv. Landelijke Gilde Wichelen
- c. Ligging en omgeving
 - i. Femma Wichelen
 - ii. Femma Schellebelle
 - iii. Bruinbeke leeft
 - iv. De derde oever
 - v. Kerkkoor van Schellebelle
 - vi. Davidsfonds tussen Beek en Schelde
 - vii. Gezinsbond Schellebelle: alle locaties liggen in de nabije omgeving
 - viii. Muziekvereniging Eendracht Maakt Macht
 - ix. Samana Serskamp
 - x. Landelijke gilde Wichelen
- d. Andere
 - i. Gezinsbond Schellebelle: veel beschikbaarheid van de lokalen

Organiseren van activiteiten: eigen leden versus groot publiek

1. Stelling: Wij organiseren vooral activiteiten voor eigen leden

- a. < 20 personen
 - i. KWB Bruinbeke
 - ii. Concertband Da Capo Wichelen: bestuursvergadering maandelijks
- b. 20-50 personen
 - i. Vriendschap door Duiven
 - ii. Gezinsbond Schellebelle
 - iii. Femma Wichelen
 - iv. Concertband Da Capo Wichelen: wekelijkse repetities
- c. 50-100 personen
 - i. Femma Schellebelle: lentefeest, zomerfeest, ontmoetingsfeest, kerstfeest
 - ii. Samana Serskamp
 - iii. Femma Wichelen: kerstfeest, algemeen ontmoetingsfeest
 - iv. Ferm Serskamp
- d. 100-200 personen
- e. > 200 personen
- f. 1 tot 5 activiteiten per jaar
 - i. Vriendschap door duiven
 - ii. Vzw De Reuzen van Bohemen
- g. 5 tot 10 activiteiten per jaar
 - i. KWB Bruinbeke
 - ii. Kerkkoor van Schellebelle: opluistering uitvaarten en misvieringen
 - iii. Gezinsbond Schellebelle: paaseitjes rapen, tweedehandsbeurs, fluofakkeltocht, sint aan huis
 - iv. Samana Serskamp: paasfeest, zomerfeest, film, sint maarten, kerstfeest, ...
 - v. Ferm Serskamp
- h. Maandelijks
 - i. Femma Schellebelle: bestuursvergadering
 - ii. Kerkkoor van Schellebelle: repetitie
 - iii. Samana Serskamp: bestuursvergadering
 - iv. Femma Wichelen: kernbestuur
- i. Wekelijks
 - i. Muziekvereniging Eendracht Maakt Macht: repetitie

2. Stelling: Wij organiseren vooral brede publieksactiviteiten

- a. <50 personen
- b. 50-100 personen
 - i. Davidsfonds tussen Beek en Schelde
- c. 100-200 personen
 - i. De Derde Oever
- d. 200-500 personen
 - i. Heemkring Schellebelle: tijdschrift, tentoonstelling, erfgoedwandelingen, opleiding scholen
 - ii. Concertband Da Capo Wichelen: concerten
 - iii. Heemkring Wichelen: tijdschrift, tentoonstellingen
- e. 500 personen
 - i. Davidsfonds tussen Beek en Schelde: Kidmie jaarlijks

- f. 1-2 activiteiten per jaar
- g. 2-5 activiteiten per jaar
 - i. De Derde Oever: oldtimer treffen, optredens, dansevenement
 - ii. Concertband Da Capo Wichelen: concerten
 - iii. Bruinbeke Leeft: wijkreceptie, afterwork in kapel, kermisprogramma, mtb-fietstochten, wandeltochten, optredens
 - iv. Muziekvereniging Eendracht Maakt Macht: potjesmarkt, Sint-Ceciliamis
- h. 5-10 activiteiten per jaar
 - i. Heemkring Wichelen
- i. Meer dan 10 activiteiten per jaar
 - i. Werkgroep Onthaal: maandelijkse voedselbediening, tweedehandswinkel (2x per week)
 - ii. Davidsfonds tussen Schelde en Beek: lezingen, optredens, wandelen, tentoonstellingen, ... voor de cultuurzoekers in de breedste zin

Activiteiten in kerkgebouwen organiseren

1. Stelling: Mijn vereniging organiseerde al een activiteit in een kerkgebouw

- a. Gebouw leent zich goed tot onze activiteit:
 - i. Concertband Da Capo Wichelen: concert
 - ii. Heemkring Wichelen: tentoonstelling, concert
 - iii. Femma Schellebelle: wellicht mogelijk om daar een ontmoetingsfeest te organiseren
 - iv. Muziekvereniging Eendracht Maakt Macht: concert, Sint-Ceciliamis
 - v. Samana Serskamp: koffiestop tijdens tentoonstelling, uitbreekmoment voor Samana
 - vi. Davidsfonds tussen Beek en Schelde: tentoonstelling Kidmie inclusief kerkhof, Beethovenlezing en muziek, kerkspektakel
 - vii. Femma Wichelen: Jubileumviering (150-160-170)
- b. Gebrek aan alternatieven
- c. Ligging en omgeving
- d. Andere:
 - i. Heemkring Wichelen: wij organiseerden een groot spektakel over de geschiedenis van de kerk, in samenwerking met Davidsfonds. De geschiedenis van de kerk is een thema dat boeiend blijft voor erfgoedwandelingen.

2. Stelling: Ik zie mogelijkheden voor het (vaker) gebruiken van een kerkgebouw voor mijn organisatie

- a. Pluspunten:
 - i. VZW De Reuzen van Bohemen: toegankelijkheid i.p.v. nu privé
 - ii. Muziekvereniging Eendracht Maakt Macht: akoestiek
 - iii. De Derde Oever: muzikale en theatrale activiteiten
 - iv. Heemkring Schellebelle: stockeringsruimte en erfgoedwandelingen
 - v. Heemkring Wichelen: ruimte en akoestiek
 - vi. Davidsfonds tussen Beek en Schelde: ruimte, kerk *an sich*
 - vii. Concertband Da Capo: akoestiek, mooie oefenruimte, gebruik van lokale ruimte, moeten niet verhuizen naar aanpalende gemeente, architecturale ruimte
- b. Randvoorwaarden
 - i. Davidsfonds tussen Beek en Schelde: beschikbaarheid
 - ii. Concertband Da Capo Wichelen: geluidsinstallatie en verlichting ontbreekt, minder comfortabele stoelen, gebrek aan sanitair, geen stockagemogelijkheid, verwarmingsinstallatie, ventilatie is niet top, geen backstage

3. Stelling: Mijn vereniging organiseerde nog geen activiteit in een kerkgebouw

- a. Wisten niet dat het kon
- b. Weten niet wie contacteren
- c. Gebouw is niet geschikt
 - i. Vriendschap door Duiven: jaarlijkse kampioenviering met eten en drank
 - ii. Ferm Serskamp: eventueel wel geschikt voor fototentoonstelling als we 100 jaar bestaan.
- d. Andere:
 - i. Vzw De Reuzen van Bohemen: n.v.t.
 - ii. KWB Bruinbeke: n.v.t.

- iii. Gezinsbond Schellebelle: geen sanitair/keuken aanwezig. Zou wel geschikt zijn voor een tweedehandsbeurs/klankschalenconcert
- iv. Werkgroep Onthaal: n.v.t.

Inspiratie neven- en herbestemmingsvoorbeelden van kerken

1. Voorbeeld 1: Verlengde van gemeentelijke diensten en buurtwerking
 - a. 9 stemmen
 - b. Opmerkingen:
 - i. Cultuurhuis en evenementen Schellebelle
 - ii. Buurtsamenkomst, tweedehandsbeurzen
 - iii. Lokaal dienstencentrum
 - iv. Mag zeker niet gebruikt worden als feestzaal/dancing (lawaaihinder)
2. Voorbeeld 2: Depotkerk
 - a. 2 stemmen
 - b. Opmerkingen:
 - i. Serskamp: bibliotheek en erediensten
3. Voorbeeld 3: Symbiose tussen liturgie, toneelkunst en ouderenzorg
 - a. 3 stemmen
 - b. Opmerkingen:
 - i. Kerk van Schellebelle kan perfect functioneel gesplitst worden: rechterbeuk voor eredienst, midden- en linkerbeuk voor tijdelijke tentoonstellingen, concerten of afdeling van academie
 - ii. Kerk Serskamp
 - iii. Kerken meer en meer gebruiken voor ontmoetingsplaatsen voor **allerlei** doeleinden. Zowel cultureel, vereniging, literatuur,... zie kapel Bruinbeke
 - iv. Kerkkoor van Schellebelle: voor ons moeten de erediensten nog altijd blijven doorgaan. Over 10 jaar zal deze wens misschien niet meer haalbaar zijn ...
 - v. Femma Schellebelle: Wij zijn ons er van bewust dat het kerkelijke stilaan verdwijnt maar toch streven wij naar het behoud van de eredienst
4. Voorbeeld 4: Toeristisch onthaalpunt
 - a. 5 stemmen
 - b. Opmerkingen:
 - i. Kalkense Meersen
 - ii. Schellebelle poort naar Kalkense Meersen
 - iii. Fantastisch idee!
5. Voorbeeld 5: Bibliotheek
 - a. 3 stemmen
 - b. Opmerkingen:
 - i. Heemkring Schellebelle: in respect voor de geschiedenis van de kerk, mogelijkheid tot andere socio-culturele activiteiten én liturgie
 - ii. Zeer goed initiatief
 - iii. Schellebelle noordbeuk rekken op wieltjes
6. Voorbeeld 6: Museumkerk
 - a. 1 stem
 - b. Opmerkingen:
 - i. Maak van één van de kerken een outpost van Parcum, zoals Louvre en Louvre Lens: Parcum en Parcum Wichelen
 - ii. Samana Serskamp: In Serskamp zijn we goed bezig: tentoonstellingen, koffiestops, concerten, open kerken voor vrijwilligers, proclamatie kleuterschool, gebedsdiensten en dit zonder ingrepen! Ook studieruimte is een mogelijkheid.
 - iii. Een museum voor wisselende moderne, sacrale, religieuze kunst gecombineerd met gebedsdiensten is zeer goed mogelijk, gecombineerd met orkest, opera,

optreden enz. De kerk van Schellebelle kan daar voor ingericht worden, aangezien een renovatie nodig is.

- iv. Femma Serskamp: Kerk van Serskamp doet het goed. Er zijn tijdelijke tentoonstellingen, de kerk wordt gebruikt door de kleuterschool, er zijn ook concerten, ook zijn nog occasionele erediensten, er is plaats voor stilgebed. Serskamp is een open kerk. De Kerk blijft de kerk. Dit is een speciale sfeer.

6.2. Pastoraal plan

Het pastoraal plan ligt momenteel voor goedkeuring bij de bisschop. Na goedkeuring zal de finale tekst hier toegevoegd worden.